

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LACARA

Nr. 13 (357) — 31 martie 1962

La Grădina botanică din Cluj.
Fotografie de Al. FLORESCU

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Sistemul de tutelă — un anacronism

Se vorbește frecvent în presă despre Consiliul de tutelă al O.N.U. Aș dori să știu ce este Consiliul de tutelă și ce atribuții are.

Ilie PETRE — muncitor, București, str. Podului 3

Răspunde I. FÎNȚINARU, redactor la ziarul „Scinteia”

Ideea tutelii internaționale, ca un sistem de conducere a unor teritorii dependente, a apărut spre sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Dat fiind că sistemul mandatelor, creat de Liga Națiunilor, dăduse faliment, puterile coloniale s-au văzut nevoite să caute o formă nouă de dominație, care prin mici schimbări formale în administrație, să mențină în esență exploatarea și asuprirea popoarelor din teritoriile respective. Încă la elaborarea Cartei O.N.U., s-a dat o luptă îndrăzită între Uniunea Sovietică, care milita ca sistemul de tutelă internațională să fie transformat într-un factor de progres și să aibă ca țel obținerea neînfrizată a independenței de către teritoriile aflate sub tutelă și, pe de altă parte, puterile coloniale care prin formulări vagi cu privire la „autodeterminare”, căutau să-și asigure alibiuri pentru perpetuarea dominației lor. Punctul de vedere sovietic bucurându-se de sprijin, în Carta O.N.U. i s-a fixat tutelii internaționale o serie de obiective menite să asigure un progres multilateral, respectarea drepturilor omului pe teritoriile respective și să ducă la acordarea suveranității lor de stat. Consiliul de tutelă al O.N.U. i s-a încredințat sarcina de a supraveghea și controla felul în care statele tutelare administrează teritoriile pe care le au sub tutelă.

În anii 1946-1947 au fost încheiate zece acorduri cu privire la tutelă asupra fostelor teritorii aflate sub mandatul Ligii Națiunilor. Sub tutela Angliei au fost puse părțile de vest ale Togoului și Camerunului și Tanganica; sub tutela Franței — părțile de est ale Togoului și Camerunului; sub tutela Belgiei — Ruanda-Urundi; sub tutela Noii Zeelande — Samoa de vest; sub tutela Australiei — Noua Guinee și Nauru; sub tutela S.U.A. — Insulele din Oceanul Pacific (insulele Marshall, Caroline, Mariana). În anul 1950 a fost pusă sub tutelă italiană Somalia.

Anii care s-au scurs de la instituirea tutelii au arătat că puterile tutelare, încălcând flagrant principiile fundamentale ale Cartei și angajamentele asumate, au transformat-o într-o formă de colonialism sadea. Într-o serie de cazuri, puterile tutelare au unit din punct de vedere politic și teritorial teritoriile aflate sub tutelă cu coloniile învecinate, ceea ce a dus la ștergerea oricăror deosebiri față de colonii. Toate aspectele vieții economice a teritoriilor aflate sub tutelă snt subordonate în întregime intereselor monopolurilor străine, fiind astfel reduse la nivelul de anexe agrare și furnizoare de materii prime ale monopolurilor din țările „tutelare”. Milioanele de locuitori ai teritoriilor de sub tutelă continuă să trăiască în condițiile lipsei celor mai elementare drepturi cetățenești, ale unei crunte terori politice și ale celui mai feroce rasism. Pe numeroase teritorii se practică pedepsele corporale, munca forțată, domiciliul forțat. Asistența medicală e ca și inexistentă, ceea ce face ca aici să se înregistreze procente din cele mai ridicate ale mortalității. Acestea snt rezultatele „misiunii” pe care puterile colonialiste și-au asumat-o față de populația teritoriilor sub tutelă. Departe de a conduce spre independență popoarele aflate sub tutela lor, puterile colonialiste caută dimpotrivă să amâne sub diferite pretexte crearea organelor legislative și executive cu drepturi depline. Dacă în unele cazuri, cum ar fi de exemplu cel al Togoului, Camerunului, Tanganicai și al fostei Somalii italiene, independența a fost proclamată, aceasta s-a datorat numai luptei popoarelor din acele teritorii, avântului general al mișcării de eliberare națională în condițiile în care sistemul socialist a devenit factorul determinant al dezvoltării istorice. În schimb, exemplul teritoriului Ruanda-Urundi, aflat încă sub tutela Belgiei, arată pregnant ce sfârșiri depun colonialiștii spre a frâna obținerea independenței. Politică practică de puterea administratoare a dus în 1959 la aștirea unui război crâncen între triburi. „Divide et impera”, principiul „împarte și stăpânește” a luat aci formele cele mai sîngeroase.

Sistemul internațional de tutelă, care nu și-a justificat

prin nimic existența, trebuie să fie înmormîntat împreună cu întregul sistem colonial, care și-a trăit traiful. În acest mod a fost pusă problema în istorica declarație asupra lichidării definitive a sistemului colonial, propusă la a 15-a sesiune a O.N.U. de delegația U.R.S.S. ale cărei idei au fost înscrise în rezoluția afro-asiatică aprobată de Adunarea Generală a O.N.U. Traducerea în viață a acestei rezoluții — iată ce cer cu insistență popoarele, în numele dreptului sînt la libertate și independență națională.

„Vă scrie un colectivist din raionul Mizil”

Pînă în iarna asta am făcut parte din întovărășirea agricolă „6 Martie” din comuna Fulga, raionul Mizil. Împreună cu ceilalți întovărășiți am vizitat gospodăriile agricole colective din comunele Baba Ana și Conduratu. La aceasta din urmă, noi, cei veniți din Fulga, după ce am cunoscut sectorul zootehnic și toate instalațiile gospodăriei, am luat parte la o adunare generală a colectivităților. Am aflat cu acest prilej despre succesele gospodăriei colective și despre veniturile pe care le au colectivitățile la zi-muncă — rezultate bune, care ne-au impresionat în așa măsură, încît am hotărît să transformăm întovărășirea noastră agricolă în gospodărie colectivă. Azi întregul sat Fulga este colectivizat: 1.850 de familii snt unite în două gospodării colective.

Dorim să ne ducem munca în așa fel încît în viitorii doi ani și colectiva noastră să fie o gospodărie milionară.

Ghiță RĂDUCANU, țaran colectivist, comuna Fulga, raionul Mizil

O sesizare și un răspuns

Frecventez de trei ani cursurile Universității populare din localitatea mîieră Vulcan. Anul trecut, cursurile s-au desfășurat destul de bine. Anul acesta credeam că ele vor continua în condiții și mai bune. Se constată însă — și despre acest lucru vă scriu — că în prezent cursurile Universității populare se desfășoară

BIROCRATUL : Dacă veneai cu 5 minute mai devreme, (i-o rezolvam ; eram cu stiloul în mînă
V. NAȘCU, student, Cluj

la un nivel mai scăzut decît anul trecut. Sîntem rămași în urmă cu patru ședințe, sub motivul că sala de curs este ocupată (deși există o sală specială în cadrul clubului), iar unii profesori care urmează să predea lecțiile, nu vin.

Ar fi bine ca această stare de lucruri să fie grabnic lichidată, pentru ca studenții să poată frecventa cursurile în bune condiții — ca și anul trecut.

Lică FILIP
Vulcan, reg. Hunedoara

NOTA REDACȚIEI. Sesiunea făcută de tovarășul Lică Filip fiind întemeiată, s-au și luat măsuri de îndreptare la Universitatea populară din Vulcan. După cum ni se comunică, filiala locală a S.R.S.C. va stabili orarul și locul unde se vor ține cursurile, desemnînd totodată profesorii respectivi.

Cititorii către cititori

Doresc să facă schimb de fotografii ale artiștilor și de ilustrate, următorii:

BĂTRÎNCA ION, oțelar, Reșița, blocul 23 August; HLADNIC SILVIA, elevă, Ploiești, str. Patriei nr. 17; PETCU STELUȚA, comuna Frecăței, raionul Tulcea; DOBRE CONSTANTIN, muncitor, Brașov, str. Petru Groza nr. 5.

Doresc să facă schimb de flustrate, următorii: SIMION GETA, Băilești, str. Tîrgului nr. 15, reg. Oltenia; POPA NICOLAE, lăcătuș, Ploiești, str. Calomfirescu nr. 2; SIMA RELLY, elevă, Curtea de Argeș, bd. R.P.R. nr. 15; LAZAR MIHAI, elev, Pitești, str. Matei Basarab nr. 46 (dorește să facă schimb și de timbre).

Pe scurt

ANDREEA DĂNESCU, botanistă — București. Ne scrieți că în nr. 8/1962 al revistei noastre, în materialul intitulat „Cu ochiul fotografului” s-a strecurat o greșeală: numele plantei din familia Musaceae (Banani) „Strelitzia reginae” a fost scris „Strelitzia reginal”. După cum se vede, a fost o greșeală de tipar.

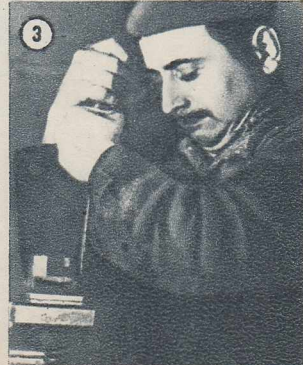
PETRE FALCAS, Chirnogeni (Dobrogea). Trebuie să vă adresați imediat dirigintei oficiului P.T.T.R. din comuna Chirnogeni cît și secției de difuzare a presei de pe lângă oficiul P.T.T.R. din Negru Vodă pentru a sesiza faptul că unele numere din „Flacăra”, la care sînteți abonat, nu vă parvin.

Adresa redacției pentru ediția în limba romînă a revistei „Uniunea Sovietică” este: București, str. Ion Ghica nr. 5.

O ABONATĂ DIN ONEȘTI. Coxoza sau artroza coxofemurală este o maladie ce se datorește localizării unui proces atrofic de degenerescență în articulația șoldului. Boala se instalează insidios și se evidenziază printr-o rigiditate a articulației șoldului și dureri în mers. De asemenea, survin limitări în mișcarea articulației șoldului bolnav și greutateți în aplecarea corpului. Boala nu este de natură T.B.C. Evoluția maladiei este lentă și progresivă. Tratatamentul trebuie instituit cît mai din vreme pe baza recomandărilor medicului.

Cititorii care ne scriu sînt rugați ca o dată cu numele și adresa lor să ne comunice atît profesiunea cît și locul de muncă.

De la fotocorespondenți

① Sînt muncitor tîmplar. În orele libere îmi place să mă ocup de fotografie. Chiar dacă fotografia pe care v-o trimit nu este deosebit de reușită, vă rog să o publicați; ea redă un aspect din Arad și anume Palatul Cultural, unde se află atît biblioteca centrală a orașului cît și muzeul de istorie. (Pavel FLORIAN, muncitor tîmplar, Arad)

② O imagine a noului cîmin cultural din comuna Mircea Vodă, raionul Meghidia. (Gh. CIOROBEA)

③ Sînt și eu fotoamator și vă trimit portretul muncitorului Ioan Török de la fabrica „Triumf”, Cluj. (ing. Al. RACOVÎȚĂ)

fotocronica
FLACARII

La gospodăria agricolă colectivă „Drumul belșugului” din Drajna, regiunea Ploiești, pregătirile pentru plantarea livezilor de pomi sînt pe terminate. Sectorul pomicol va asigura gospodăriei importante venituri. →

La fabrica de radiatoare și băi din București, lucrările de montaj se desfășoară în ritm susținut. Imaginea de față reprezintă un aspect din secția radiatoare, în timpul verificării axelor viitoarelor linii tehnologice. ↓

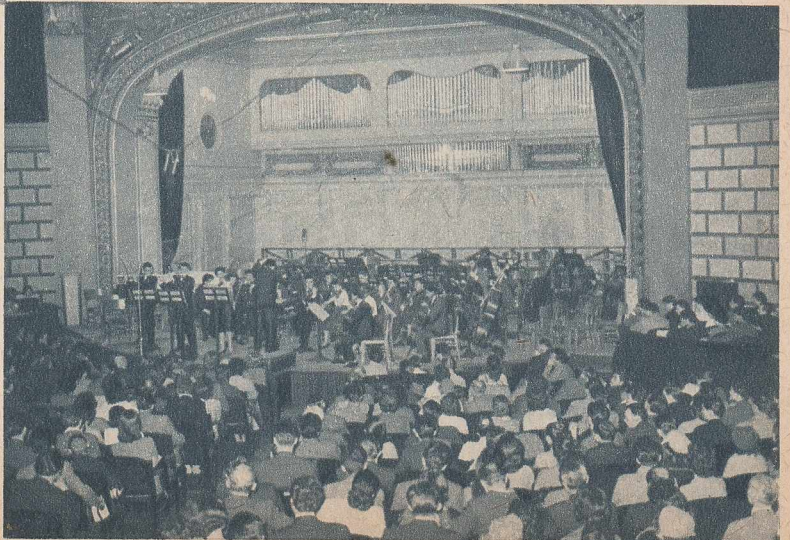

Fabrica „Tricotajul roșu” din Capitală a fost în bună parte reutilată cu mașini moderne de mare randament. Iată una din aceste mașini care asigură sporirea substanțială a productivității la fabricarea dantelelor din nylon. ↑

Centrul avicol Mihăilești va livra în anul acesta gospodăriilor agricole colective din regiunea București un număr de 550.000 pui de o zi, adică de două ori mai mult decît a livrat în 1961. Pînă în prezent au și fost expediți destinaților 50.000 de pui. Fotografia noastră înfățișează sala de creștere a puilor la baterii. ←

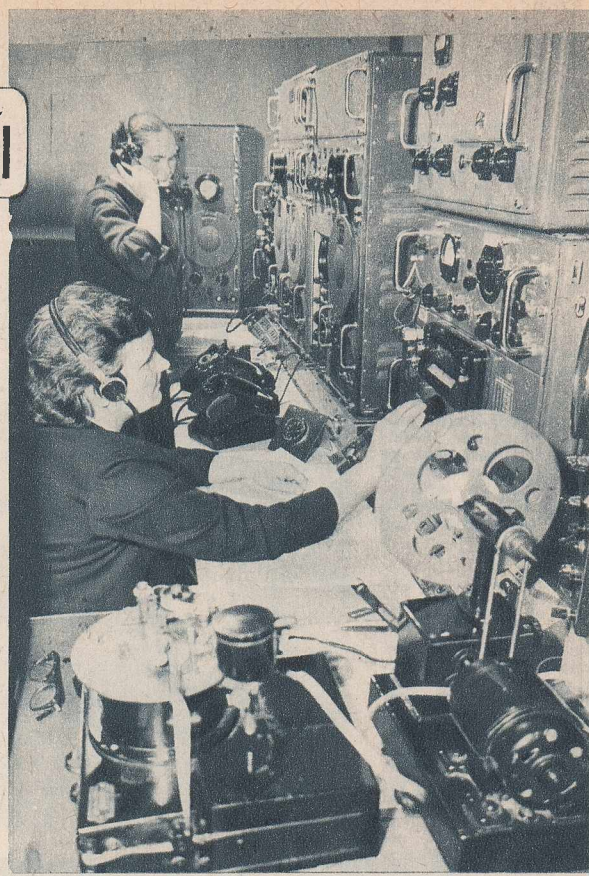
La deschiderea Festivalului republican al școlilor și institutelor de artă, studenții Conservatorului „Ciprian Porumbescu” au prezentat în sala Ateneului R.P.R. un reușit concert. →

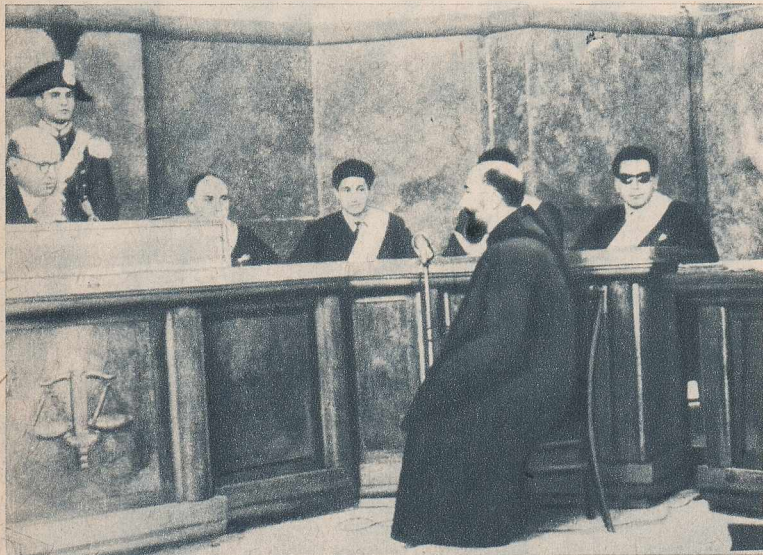

fotocronica FLACARII

← După intrarea în vigoare a acordului cu privire la încetarea focului în Algeria. Pe străzile cartierului Casbah din Alger, populația algeriană își exprimă satisfacția față de încheierea acordurilor și cere să se pună capăt acțiunilor criminale ale teroriștilor din O.A.S. care încearcă să saboteze aplicarea lor.

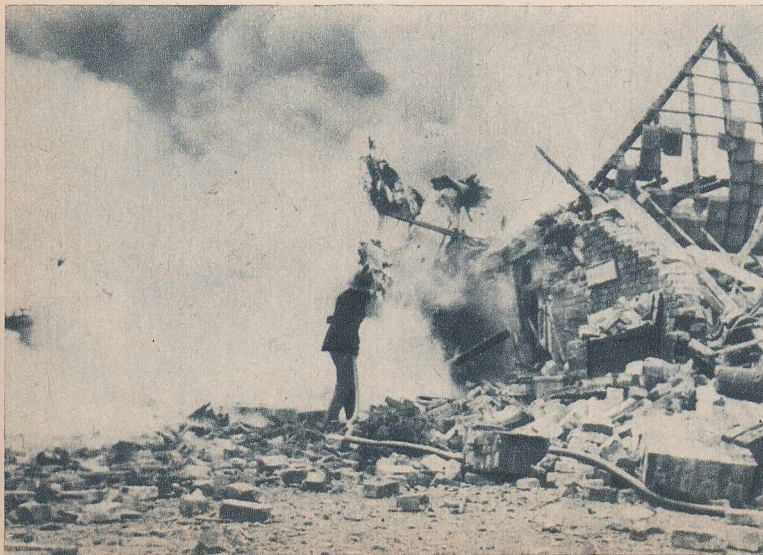
Moscova. Aspect de la una din numeroasele stații sovietice de control care urmăresc evoluția noului satelit artificial, lansat cu succes la jumătatea lunii martie de către Uniunea Sovietică și care este destinat a deschide seria unor noi cercetări în vederea asigurării deplinei securității a zborurilor omului în Cosmos.

↑ La Messina (Italia) se judecă procesul a patru călugări capucini de la minăstirea Mazarino, din provincia Caltanissetta, acuzați de a fi comiș, constituiți în bandă, asasinare, tentative de omor, escrocherii etc. În fotografie: un aspect din timpul interogatoriului.

Un bombardier englez cu reacție, destinat să transporte bombe atomice, s-a prăbușit deasupra unei case din Stubton (Anglia), transformând-o într-un morman de ruine și provocând moartea a două femei. În fotografie: pompierii încercând să stingă incendiul provocat de prăbușirea bombardierului.

Recentele tratative japoane-sud coreene care au avut drept scop atenuarea divergențelor dintre cele două țări pentru a facilita crearea unui nou bloc agresiv - N.E.A.T.O. (pactul Asiei de nord-est) - au stîrnit protestul populației japoneze și al cetățenilor de origine coreeană care trăiesc în Japonia. În fotografie: mii de locuitori din Tokio, între care și 500 de origine coreeană, demonstrează pe străzile capitalei japoneze împotriva noilor tratative agresive din această parte a lumii.

← În ultima vreme a avut loc în Italia puternice demonstrații pentru interzicerea armii nucleare pentru dezarmare generală și totală. Fotografia înfățișează un aspect din timpul unei manifestații la Milano.

Primăvara pe malul Călmățuiului

Gheorghe Sf. Miu și Ion Buturugă se numără printre noii brigadieri ai gospodăriei colective din Gherăseni. Sarcina de brigadier cere pe lângă hărnicie, priceperea de a organiza și a conduce munca oamenilor. Fapt pentru care ei doi, ca și ceilalți, învață de zor: de la președinte, de la inginer, de la brigadierii cu stagiou.

Poate că primăvara aceasta n-a adus mai multe rînduici ca primăverile trecute. Și, totuși, primăvara lui 1962 e mai frumoasă ca toate suratele ei din trecut. Poate că ghiociei care au înflorit în această primăvară nu sînt mai mulți ca-n primăverile trecute. Și, totuși, parfumul acestei primăveri a umplut țara de la un capăt la altul. Noi l-am simțit

în umblările noastre prin sate, în ceasurile festive și emoționante cînd ogoarele s-au luat cu toatele de mîna, cînd zeci și sute de mii de țărani s-au cununat cu belșugul, întemeind sau intrînd în gospodării colective.

Iată de ce primăvara aceasta poate fi numită, pe drept cuvînt, memorabilă.

Ultimul nostru popas reportericesc s-a întimplat a fi într-o comună unde primăvara

a sosit cu mult înainte de data însemnată în calendar. Comunei îi spune Gherăseni, e în vecinătatea Buzăului și holdele ei sînt tăiate de apa Călmățuiului, care se umple în fiecare vară de cîntecele nevestelor ce topesc cînepa. În urmă cu cîțiva ani, 300 de familii din această comună și-au adunat puterea economică, brațele și inimile în gospodăria colectivă. Oamenii au început să muncească

și să trăiască în chip nou. Pământul, obligat de hărnicie și știință, a modificat cu fiecare an hambarele gospodăriei și ale colectivităților.

Ion Balaban și zeci de colectiviști și-au dărâmat casele vechi, acoperite cu paie și pardosite cu lut, înălțându-și altele, pe măsura unor gospodari care au făcut contract pe viață cu îndestularea și civilizația. La sfârșitul anului care a trecut, când s-au făcut socotelile generale și definitive, pe ulițele din Gherăseni, camioane și căruțe virfuite cu saci se îndreptau spre porțile colectivităților. 15 lei pentru ziua-muncă + 15 kg cereale + fasole + cartofi + zahăr + alte bunuri pentru cratiță. Toate acestea pentru o singură zi-muncă. Și cum în gospodăria colectivă pentru omul harnic anul nu are numai 365 de zile, ci 400—500—600 zile, pana contabilului gospodăriei a fost, pentru mulți, foarte generoasă. Exemplul oferit de cele 300 de familii colectiviste cu „stagiu“ s-a soldat în această primăvară memorabilă cu actul suprem al victoriei și bucuriei: toată comuna e colectivizată.

Așadar, la gospodăria colectivă „Vasile Roaită“ din Gherăseni, nu mai sînt 300 de familii de colectiviști, ci peste 1.200. „Moșia oamenilor slobozi“ nu mai are cîteva sute de hectare, ci se întinde de la Călmățui pînă acolo unde buza cerului sărută marginea pămîntului.

E lesne de înțeles că nu-i de loc ușor să organizezi și să conduci o gospodărie colectivă care are peste 2.500 de hectare. Există însă chei care deschid toate lacătele. Cheile acestea sînt și la Gherăseni. Cheile acestea sînt îndrumările clare și precise ale partidului nostru. Cheile acestea se află în mîna unor cadre bine pregătite, care știu să organizeze și să mobilizeze masele pentru îndeplinirea sarcinilor puse de partid. Președintele gospodăriei, Lazăr Spînu, om cu mare experiență în conducerea agriculturii socialiste, intrunește calitățile unui conducător de stat major: calm și înțelept, energic și bun organizator al producției. Ne-a povestit o seară întregă despre măsurile pe care le-a

luat consiliul de conducere (imediat după colectivizarea totală) pentru o temeinică organizare a muncii, pentru găsirea celor mai eficiente soluții privind întărirea economico-organizatorică a gospodăriei și mulțumirea materială a celor 900 de familii de noi colectiviști. Cei opt brigadieri noi — mărturiseste președintele — printre care Ion Buturugă, Gheorghe St. Miu, Nicolae Bănuță, Ghiță St. Gh. Pirnog, Voinea Androne, buni cunoscători ai pămîntului, pun în ceasul de față toată priceperea lor pentru ca la toamnă, cînd își dau mîna toate anotimpurile de rod, bucuriile numărătorii bobocilor să se țină lanț.

Primăvara aceasta a pus la Gherăseni — ca pretutindeni — probleme serioase de reorganizare a tarlalelor de culturi, a planului de producție, a calificării pe sectoare. Forțele locale, insuficiente ca număr, pentru attea probleme de specialitate, sînt ajutate de noi puteri calificate. Ingineri de la secția agricolă regională și specialiști de la Institutul de cercetări agronomice din București au venit aci să dea o mîna de ajutor frățesc. În zilele cînd am fost noi la Gherăseni, oamenii luptau pe toate fronturile. Ingineri cadaștri și topometriști, brigadieri și șefi de echipă remăsurau terenul cu pasiunea oamenilor de precizie care știu să dea îndrumări pentru valorificarea maximă a pămîntului. Porumbului „5000“ și sfeclei de zahăr, care au găsit la Gherăseni un bun domiciliu, li s-au stabilit locurile cele mai potrivite. Legumicultura, care a adus în trecut bani frumoși colectivităților (deși pînă acum i-a fost rezervat teren puțin), se va extinde în acest an acolo unde pămîntul e „de unt“, născut anume pentru așa ceva, în lunca ce se-ntinde de-a lungul Călmățuiului.

În agricultură, o zi bună de lucru, dacă e pierdută, nu se mai întoarce niciodată. De adevărul acesta s-au pătruns toți colectiviștii din Gherăseni. De aceea, cînd s-au ivit primele ferestre ale primăverii, muncile au cuprins, pe diverse sectoare, întreaga masă

a colectivităților, de la președinte pînă la omul care și-a adus în gospodărie caili și pămîntul doar cu cîteva ore înainte de punere unei table la intrarea în Gherăseni: „Comună complet colectivizată“. La două zile după acest eveniment, se reîmpărțea pe tarlal terenul gospodăriei; căruțele, cu zecile, de ceau „cașul negru“ (gunoiul) pentru hrană legumelor ce vor crește de-a lungul Călmățuiului; comisia de inventariere lua în primă plugul și grapa lui badea Nicolae, clasin totodată caili bătrîni, care nu mai pot țin pasul cu agricultura socialistă; zeci de oameni veneau cu sămînța la magazionerul gospodăriei colective. Alții, care cultivă din moși-strămoși porumb local, mînau acum caili spre Buzău, la Agrosem, pentru că sînt colectiviști, pentru că sînt oameni noi și nu se cade, în asemenea condiții, să mînsămînțeze porumb cu știuletele de-un decimetru, ci H.D. 405 și H.D. 406, care va virfula la toamnă toate pătulele gospodăriei.

Serile de martie au fost la Gherăseni ser de școală, de învățatură. Ingineri de diverse specialități, activiști de partid cu mare experiență, colectiviști vechi au devenit dascăli pentru noii brigadieri și șefi de echipă. Experiența practică a oamenilor trebuie îmbogățită cu multe cunoștințe. Știința agrotehnică pe culturi, probleme de organizare și normare a muncii sînt predate, însușite și seminarizate în cadrul cursurilor agrozoo tehnice începute în iarnă.

Adunarea generală a colectivităților a hotărît ca 1962 să fie un an care să modifice esențial producția de lapte; mai precis: să dubleze față de 1961. La sfârșitul anului numărul taurinelor trebuie să ajungă la 360 din care aproape jumătate vor fi vaci de lapte. Munca în zootehnie cere, pe lângă pasiune, pricepere. Fapt pentru care Vasile Pirnog, Ion Păduraru și Constantin Paraschiv au fost trimiși la centrul școlar agricol din Rîmnicu-Sărat, pentru a deveni îngrijitori calificați.

Înainte de înflorirea liliacului, la gospodăria colectivă din Gherăseni vor pui 5.000 de

pui de găină. Colectiviștii și-au dat seama că păsările aduc, cu investiții mici, venituri mari. Dar oricât de ușoară ar fi munca în sectorul avicol, ea reclamă îndemnare și pricepere. Se pare că în avicultură femeile fac treabă mai bună decât bărbații. De aceea colectiviștii au trimis la G.A.S. Cilibia, pentru calificare în creșterea păsărilor, nu doi bărbați, ci două femei, două Ioane: Ioana Ionașcu și Ioana Șeicaru.

Călătorul care va trece la vară și la toamnă prin Gherăseni va vedea nu numai belșugul mării familii colectiviste, ci și acareturile noi ce vor fi înălțate în acest an: 5 grajduri a 100 de capete fiecare, o hală unde vor cotodăci și vor oua 5.000 de găini, o îngrășătorie pentru 200 de porci, un saivan pentru

1.000 de oi cu lână fină, o magazie cu o capacitate de 100 vagoane de cereale, 4 pătule pentru roadele porumbului dublu hibrid.

Am enumerat numai câteva din planurile colectivităților. Cifrele înșirate spun multe. Ele arată că oamenii sînt preocupați de problema esențială a gospodăriei colective: întărirea economico-organizatorică.

... În ziua cînd am plecat de la Gherăseni, zăpezile acopereau încă pămîntul. Și totuși era primăvară, deși ghiociei nu erau sărutați de soare. Era primăvară în toată legea. Era primăvară, pentru că un sat întreg s-a cununat pe veci cu belșugul.

George CIUDAN
Fotografii de Traian PROSAN

Planului de producție pe 1962 i se dau noi dimensiuni. În momentul în care aparatul fotoreporterului a surprins ședința de lucru a consiliului de conducere al gospodăriei, Lazăr Spînu preciza: „Acolo unde pămîntul e „de unt”, de-a lungul luncii Călmățuiului, vom pune legume și vom culege bani”.

La Gherăseni, ca în multe sate, au venit cadre de nădejde pentru a ajuta gospodăria colectivă. Inginerul zootehnist Vasile Temișan de la Institutul agronomic din București (primul din sîfînga), dă explicații colectivităților în legătură cu măsurile ce trebuie luate pentru sporirea producției de lână și lapte de oaie.

LA COJIMAR- ieri și azi

Sînt întâmplări vechi: cîndva, în urmă cu vreo 15 ani, un bătrîn pescar dintr-un sat cubanez, Anselmo Hernandez, ieșind cu barca pe mare, a prins un pește imens, un marlin, care l-a tîrît în larg. „Du-

pă ce l-a legat de barcă, au venit rechinii și au început să muște din marlin, iar bătrînul s-a bătut cu ei, singur, în barca aceea care aluneca pe apele Gulf-stream-ului, lovindu-i cu măciuca, împungîndu-i cu cu-

Pescuitul se face azi, la Cojimar, cu vase și mijloace moderne.

Satul pescăresc Cojimar se transformă. Dovadă — noile construcții care și-au făcut aci apariția, printre care Centro Obrero, centrul de odihnă al oamenilor muncii.

Anselmo Hernandez, membru al cooperativei de pescari din satul cubanez Cojimar, pe care l-a eternizat Ernest Hemingway în „Bătrînul și marea”. Tot aci, la Cojimar, s-a turnat filmul după această nuvelă.

șitul, dînd în ei cu visla, pînă a căzut epuizat...”

Cel care povestea în 1936 faptele de mai sus, a scris — ani și ani mai tîrziu — o nuvelă în care, inspirîndu-se din acele întâmplări, zugrăvea figura bătrînului pescar Santiago, reprezentant luminos și plin de bărbătească poezie al oamenilor în luptă cu natura potrivnică. Nuvela s-a numit „Bătrînul și marea”, iar autorul, marele scriitor american Ernest Hemingway, a primit pentru cartea sa Premiul Nobel.

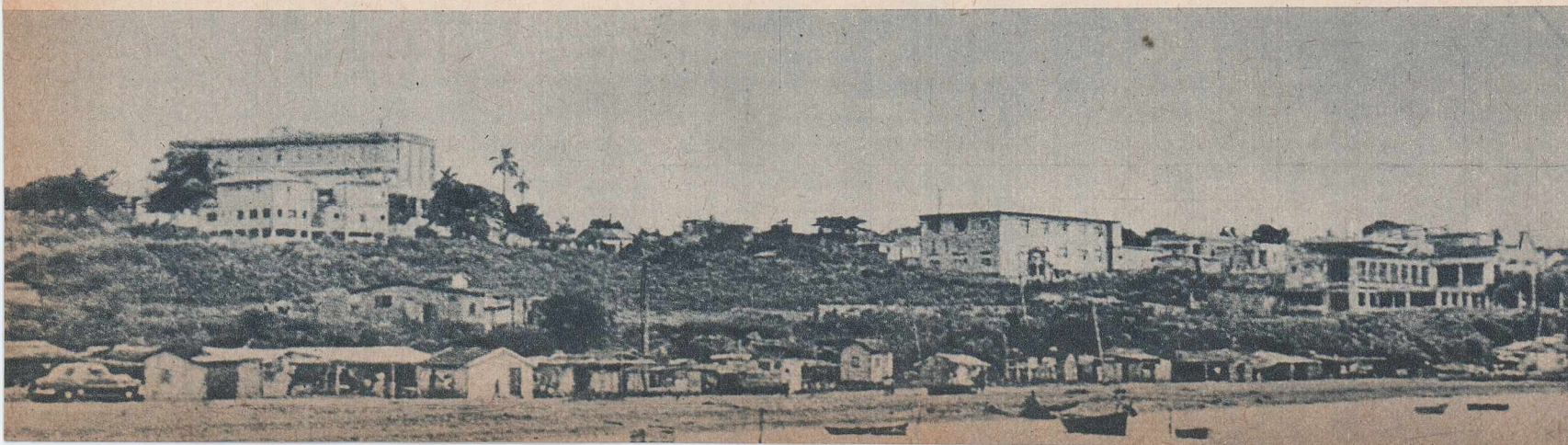
Anul trecut, într-o dimineață cu aer amar venit din larguri, pe plajile Cubei revoluționare au fluturat steaguri negre. Pierise marele prieten al revoluției cubane, Ernest Hemingway. Scriitorul nu mai trăiește, dar în paginile cărții bătrînul Santiago călătorește mai departe, mereu în luptă înverșunată cu valurile și cu rechinii. Nu, Santiago nu a murit. Nu a murit nici Anselmo Hernandez, bătrînul pescar din Cojimar, care în urmă cu aproape douăzeci de ani a trecut prin întâmplările care aveau să constituie sursa de inspirație a cărții. Santiago nu este unul și același cu Anselmo. În figura eroului literar s-au îmbinat multe trăsături care nu pot fi întîlnite la bătrînul pescar. Dar Hemingway l-a cunoscut pe Anselmo... Scriitorul, care a fost și un pescar pasionat, venea adesea la Cojimar. Și, mai ales după ce aflase pățania cu marlinul, nu se mai interesa numai de pescuit. O declara el însuși, într-un interviu citat în prefața frumoasei traduceri românești a nuvelei: „Am început să studiez satul cu atenție. Cînd, 13 ani mai tîrziu,

m-am apucat să scriu cartea, cred că știam totul despre acești oameni”.

Recent, revista cehoslovacă „Svet v Obrazech” a furnizat date noi — și extrem de semnificative — despre locuitorii satului Cojimar. Revoluția cubană a schimbat din temelii și viața pescarilor. Lupta cu marea continuă, dar în cu totul alte condiții. Au dispărut intermediarii hrăpăreți care cumpărau peștele pe un preț de nimic de la Anselmo și de la ceilalți. Au dispărut bărcile mici cu scîndurile negre, mîncate de sare, cu care se pleca la pescuit în perioada zugrăvită de nuvelă. Guvernul construiește pentru pescari vase cu motor, solide și puternice... Peștele prins este adunat în magazinele cooperativei pescarilor. Cocioabele — ce e drept — încă n-au dispărut toate, și valurile mării, în timpul fluxului, se apropie fremătătoare de ușile șubrede. Dar sus pe faleză se înalță clădiri noi și moderne, cu ferestrele largi. Mîngîindu-și barba căruntă, bătrînul Anselmo fumează adesea, așezat la una din ferestrele etajului doi sau trei al centrului de odihnă al pescarilor, recent terminat.

Nu, pescarii din Cojimar nu trăiesc numai în paginile nuvelei. Ei își construiesc astăzi o viață fericită și sînt abia la începutul drumului. În lupta dintre bătrînul pescar și rechini, dintre dîrzenia umană și întunericul vrășmaș, omul a ieșit învingător. Nu numai Santiago, ci toți cei asemenea lui, oamenii care au dus la biruință, în Cuba, revoluția.

Florin MUGUR

Divorțul

de Francisc MUNTEANU

Ilustrație de Tia PELTZ

Grefierul alege dosarul următor, se ridică în picioare și citi cu o voce pițigăiată, oficială: — Dosar 93, Comșa împotriva Comșa, divorț — cea de-a treia înfățișare.

Cu un gest puțin teatral, împinse dosarul în fața judecătorului, un bărbat mai în vîrstă, cu fața obosită și cu ochii spălăciți, protejați de niște ochelari cu ramă neagră de baga.

Judecătorul duse dosarul pînă aproape de ochi, gestul acesta trăda miopie, îl răsfoi, apoi privi cercetător sala. Rumoarea se potolise: cei din sală, implicați, martori și spectatori de ocazie, căutau cu privirile pe cei consemnați în dosarul 93.

Un bărbat, o femeie și o fetiță de vreo șase ani se apropiară de bară. Bărbatul, bine legat, îmbrăcat în negru, pieptănat cu grijă, totuși cu un smoc rebel în creștetul capului, ca o antenă, voia să pară nepăsător. Femeia, subțirică, cu mers legănat, ținea fetița de mînă, parcă s-ar fi temut să nu i-o ia cineva.

Judecătorul se uită un timp, tăcut, la ei, îi măsură din priviri, apoi citi o formulă simplă, știută pe de rost:

— Cererea de divorț se respinge.

Mihai Comșa își netezi smocul rebel, așteptă ca nevastă-sa să se îndepărteze de lângă bară, auzi vag sau i se păru că aude glasul fetei: „Tăticu' nu vine?” și căută privirile judecătorului. Acesta părea nerăbdător, bătea cu degetele în tăblia mesei, așteptînd ca grefierul să-i prezinte dosarul următor. Grefierul rosti cu voce pițigăiată:

— Dosar 94, Vasilian, abuz de putere, recurs.

Mihai Comșa își dădu seama că nu mai avea ce căuta în sală. Porni spre ieșire cu mers greoi, obosit, ca după o beție.

În stradă, Mihai Comșa se opri în fața unei vitrine, descoperi smocul rebel din creștetul capului, îl netezi cu palma și se simți cam caraghios. Era caraghios nu din cauza smocului rebel, ci în general: îi invitasese pe cei din secția scularie la „Macul roșu”, la un șpriț, „între băieți”, dăduse sfoară în țară prin cunoscuți după o nouă locuință, o cameră oriunde, și acum... Acum sentința asta stupidă. E drept că și avocatul avusese unele rezerve în ceea ce privește divorțul: motivele nu i se păreau tocmai întemeiate... Și mai era ceva...

Se întreba cum o să locuiască mai departe, sub același acoperiș cu Iulia, dacă se vor mai putea privi vreodată în ochi sau dacă vor mai putea sta, în serile de după salariu, în pat, cu lumina aprinsă, cu creionul și hirtia în mînă:

— Nu, nu dulap cu două uși... O să fie prea mic. Unde o să punem lucrurile ei? „Ea” era fetița care dormea sub fereastră, pe o dormeză cumpărată cînd nu a mai putut să se întindă în pătucul ei cu apărători.

Oare ce-o fi discutat Iulia cu fetița în cele două nopți cît n-a dormit acasă? Asta îl frămînta cel mai mult. Oare a vorbit urît de mine?... În orice caz, problema asta va trebui s-o discute cu ea. Poate încă azi. E bine s-o ia „tare”, să nu creadă că a cedat cîtuși de puțin. Ar trebui să ia un taxi ca să ajungă înaintea ei acasă. Cel care intră mai tîrziu trebuie să salute întîi. Nu, dacă ia taxi, l-ar certa și Iulia. „Ei, și ce dacă mă ceartă? Să încerce numai!” Totuși nu luă taxiul, o porni pe jos.

Intră în casă morocănos, mormăi un fel de salut neinteligibil și se simți prost cînd fetița îl rugă să nu se dezbrace de hainele lui noi că așa e frumos, ca ăla cu părul vilvoi pe care l-a văzut la cinema. Intră în camera de dormit, își scoase haina, rămase în cămașa albă și se întoarse în bucătărie. Iulia stătea cu fața spre plită, își căuta, evident, de lucru.

— Vreau să stăm de vorbă, Iulia...

Iulia se apropie de masă, își trase un scaun și se așeză.

— Iulica, tu du-te în camera mare și joacă-te... Vreau să vorbesc cu mama.

Fetița privi spre maică-sa, ea încuviință din cap, și Iulica, bosumflată, intră în camera mare.

Mihai tocmai căuta cuvîntul cu care să înceapă, cînd ușa se deschise și Barbu cu nevastă-sa intrară în bucătărie. Barbu lucra în aceeași secție cu Mihai, erau prieteni din copilărie. Luni de zile nu mai fusese la ei; ce dracu' i-a apucat să vină tocmai astăzi?...

Explicația o dădu nevasta lui Barbu, o femeie durdulie, cu buze mari, cărnoase, și cu ochi mici, iuți.

— Am fost pe la Matache... Nu e piață bună... Uite ce verdețuri...

Puse sacoșa pe masă și Mihai, cu gîndul aiurea, privi verdețurile din sacoșa nevestei lui Barbu. Niciodată nu putuse deosebi verdețurile bune de verdețurile proaste. Uneori și Iulia îi arăta cumpărăturile: „Uite ce țelină am găsit!” Mihai se întreba dacă țelina trebuia lăudată sau ba. Apoi, cînd ghicea calitatea ei, aproba mașinal: „Frumoasă țelină!”... și încerca să memoreze țelina frumoasă, s-o poată deosebi altă dată de cea urîtă sau proastă.

— Cu asta — continuă nevasta lui Barbu — faci o supă atît de slabă, de nu mai e supă, ci apă fiartă... Nu-i dă nici culoarea trebuincioasă... Tu, Iulia, ce faci cu verdețurile?... Le arunci?... Lui Barbu nu-i plac... (Îi

spunea soțului ei pe numele de familie...) Nu-i plac nici cartofii fierți, iar eu țin cură de slăbire.

Mihai se minună de câte poate înșira o nevestă — ca aceea a lui Barbu. Femeii nu-i mai tăcea gura. Povesti despre niște copii din vecini care au fost vaccinați pentru că au fost zgâriați de niște pisici, apoi acuză sfatul popular pentru că nu ia măsuri împotriva pisicilor, care miaună toată noaptea de nu poți dormi. La cuvântul *dormi* își aduse aminte că a auzit de la cineva că au ieșit niște noi somnifere românești, e drept, ea nu are nevoie, slavă domnului, n-are atîta timp cît ar vrea să stea sub plapumă, dar „orișicît, e bine că scoatem și noi mereu alte soiuri de somnifere. Trebuie să fie groaznic să fii obosit și să nu poți dormi”.

— În bloc la noi, la etajul doi, s-au mutat niște noi căsătoriți... Slabi și piperniciți... El abia își terminase facultatea... A stat atît de mult în bibliotecă, încît a devenit pămîntiu... N-ai da doi lei pe el... Știi cît cîștigă?... 1.800 lei... Lucrează la niște cleiuri cu care se poate lipi și nylonul...

— E inginer chimist! — o ajută Barbu.

— Așa?... Chimist... Da, chiar așa, chimist... Iar ea nu știu ce... Dansează în Ansamblul Armatei... Am văzut-o și la televizor... Auzi: chimist și dansatoare... Amîndoi mici și slabi de ți-e mai mare mila... Spunea cineva că ăștia n-o să aibă trai bun... De ce?... Voi cît păreați de necăjiți la început!... Ți-aduci aminte, Iulia? Și doctorii se întrebau dacă ai să poți rezista la sarcină... Și cît are Iulica?... Cum? Șase ani?... Vai, cum trece timpul!... Șase!... E bine de voi... Locuiți singuri, sînteți numai voi... Azi, mîine, impliniți zece ani de căsătorie... Ce frumos! Nu ca alții care se ceartă mereu!...

Barbu îi făcu un semn discret, atît de discret încît era gata-gata să o răstoarne de pe scaun...

— Nu-mi fă tu observații: știu eu ce vorbesc... Doar și noi ne certăm, că așa se întîmplă în viață... Te mai certî, te mai împaci... Ultima dată cînd ne-am certat, două zile n-am vorbit cu el... Mi-a venit acasă beat, beat după cea a jurat că n-o să mai bea niciodată... Așa sînteți toți...

Brusc, schimbă discuția:

— Iulia, știi, vreau să-mi arăți pardesiul verde... Am auzit că e cel mai frumos pardesiu din oraș. Unde l-ai lucrat?...

— La „Victoria“...

— Sigur că da... Și cînd îi spun lui Barbu că „Victoria“ e cel mai bun magazin, nu vrea să creadă... El e învățat numai pe Lipscani...

O luă pe Iulia de umeri și intrară în camera mare să admire pardesiul verde.

Barbu, rămas singur cu Mihai, își lăsă privirile în pămînt, ca și cum s-ar fi simțit vinovat de ceva.

— Mă, voi ați venit anume... Tu știai?...

— Da.

— De aceea ai venit?...

— De aia, Mihai... Știi, și eu era să fac prostia asta odată și m-am căit... Mi-a fost foarte greu... Mai ales în primele zile... Trebuie spartă gheața... Ce bine ar fi fost să nimerească și peste noi atunci, așa, ca din întîmplare, cineva ca nevestă-mea... Ia ascultă... Știi ce fată bună e nevestă-mea?... Și turuie, turuie din gură... O plăcere...

— Știi, Barbule... Dar spune-mi, de unde ai știut că ai să ne găsești acasă?

— Am trecut pe la tribunal...

— La tribunal?...

— Da. M-am ascuns să nu mă vezi... Dar nu știi ce spaimă am tras... Azi dimineață, pe la șase, m-am dus acasă la judecătorul care trebuia să vă despartă. I-am sunat la ușă și am cerut să mă primească... El nu, că e grăbit, că nu primește persoane cu probleme de serviciu, acasă... I-am spus că am venit într-o chestiune particulară și să mă asculte, că altfel fac urît... Știi cum sînt eu... Am insistat atît încît n-a mai avut încotro. I-am spus că la șapte trebuie să intru în schimb. Era supărat. „Ai venit să-mi comunici asta?“ „Nu, i-am răspuns eu, am venit în legătură cu cazul prietenului meu Mihai Comșa. E vorba de soarta lui și eu nu pot sta pe de lături. S-ar putea foarte bine ca dumneavoastră să fiți un birocrat — și știți cum sînt birocrații... Puteam eu sta deoparte, indiferent?“

— L-ai făcut birocrat?

— Da. Și a sărit ca ars... „Ce, ai venit să mă insulti?“

„...Nu, vai de mine?!—i-am răspuns eu. Dimpotrivă... Vreau să vă rog să nu fiți birocrat, știți, în legătură cu Mihai Comșa. Azi îi judecați procesul...“ „Vrei să mă influențezi?... Chem miliția!...“ Era tare supărat... L-am rugat să se liniștească, că... i-am spus că e vorba de un divorț, să se gîndească bine înainte de a judeca... E vorba doar de viața a trei oameni... și de Iulica era vorba... L-am rugat să fie drept și mi-a răspuns că nu era nevoie să mă deranjez pentru asta. Meseria lui e să fie drept. Am plecat... Ce era să fac?... Hei, dar să vezi ce spaimă am tras. Vin cu nevestă-mea la tribunal, caut sala, intrăm, vă vedem pe voi în primele rînduri, apoi intră completul de judecată... Judecătorul era altul... Nu ăla la care am fost eu...

A fost primul!

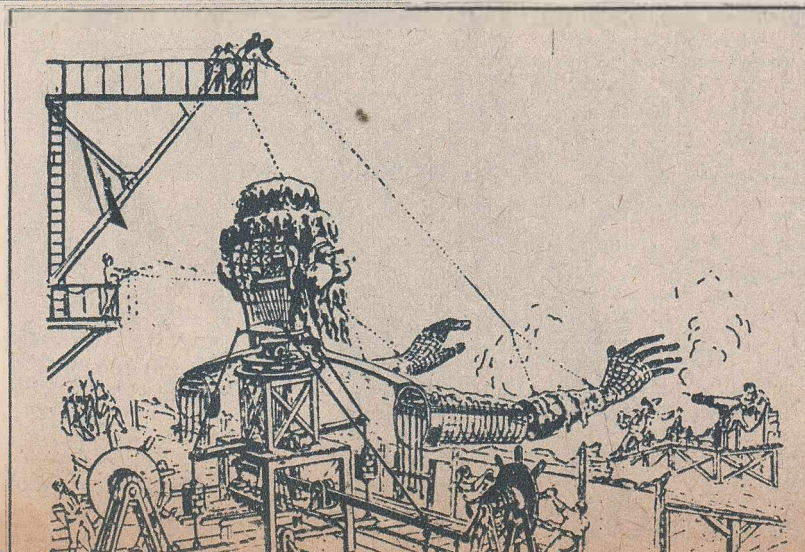
S-a sărbătorit nu demult, în întreaga lume, centenarul nașterii lui Georges Méliès, personaj de geniu, părintele spectacolului cinematografic, încîntător prin dezinvoltura sa în invenția artistică. Marele realizator de filme franceze a avut totdeauna nevoia să se exprime în imagine: dacă unul din ultimele documente din viața sa este un desen fantastic (decorul pentru un film pe care nu l-a mai putut realiza), prima mărturie privitoare la activitatea sa artistică este tot din domeniul graficiei. Elev fiind la faimosul liceu parizian „Louis le Grand“, în timpul unei ore Méliès face odată caricatura profesorului de matematici. Acesta, văzînd că elevul nu este atent la lecție, se repede la el și,

furios, îi smulge hîrtia. Dar în locul pedepsei la care se aștepta, Méliès primește laudele profesorului, care rămîne atît de încîntat de desen încît îl atîrnă apoi în sufrageria sa. Așa se explică faptul că, după bacalaureat, Méliès se înscrie la Școala superioară de arte plastice, pe care va trebui însă s-o părăsească deoarece părintii săi doresc cu orice preț să-l vadă dedicîndu-se fabricii de încălțăminte ai cărei proprietari erau. Mai tîrziu, Méliès devine însă profesionist al iluzionismului și, cu partea sa de moștenire, achiziționează teatrul „Robert Houdin“. Aici el nu este un simplu proprietar de sală, ci practică chiar — așa cum o va face și mai tîrziu — iluzionismul și prestidigitatia.

Primul contact al lui Méliès cu cinematografia are loc în decembrie 1895, cînd este invitat la prima proiecție a fraților Lumière. În aceeași zi, Méliès își dă seama de posibilitățile pe care i le oferă noul aparat și tratează pe loc, cu tatăl inventatorilor, cumpărarea unui

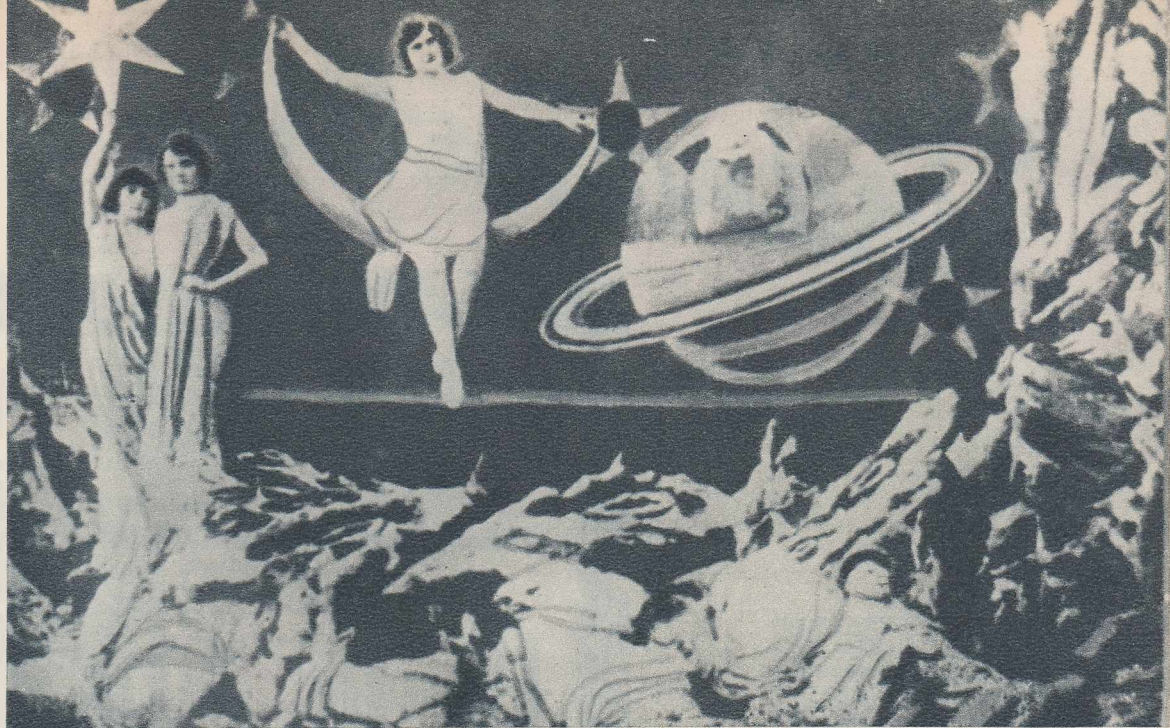

În filmul „Cucerirea polului“, realizat în anul 1912, Méliès a înscenat, printr-un trucaj ingenios, imaginea unei fantome urlașe care apărea din ghețuri și-l devora pe exploratori. În desenul de jos se poate vedea mecanismul conceput de Méliès pentru realizarea acestei apariții, a cărei transpunere pe ecran a stîrnit pe vremuri mare senzație.

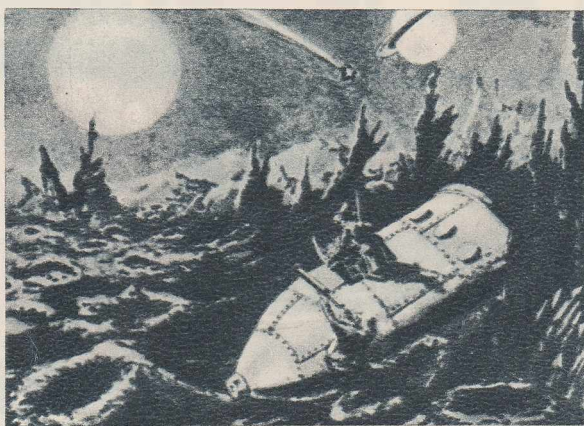

aparatură al lui Lumière. Se lovește însă de un refuz. Perseverent, Méliès cumpără puțin după aceasta aparatul în Anglia. Și-l folosește, bineînțeles, pentru efectele sale fantastice, ca iluzionist specialist în trucaje, apariții ciudate etc. (de altfel lui Méliès i se atribuie paternitatea expresiei „apare în carne și oase“). Ceea ce face Méliès pe peliculă este atât de nou, încât se lovește de fiecare dată de neîncrederea publicului. Întimplarea relatată chiar de el — privitoare la celebrul său film „Călătorie în Lună“, care i-a adus ulterior consacrară și gloria mondială — dovedește modul în care erau privite, în urmă cu 60 de ani, inovațiile artistice ale lui Méliès. Nici unul din clienții săi, proprietari ai unor barăci din bălciuri (deoarece aici se practicau proiecțiile de filme), nu a vrut să cumpere filmul: „Este o nebunie. Nu o să vindeți nici o copie. Ne-am ruina cu un asemenea film“ — exclamau ei. Méliès li făcu atunci unuia oferta de a-i da gratuit filmul pentru o zi, numai cu scopul de a cunoaște reacția publicului la proiecție. Iată cum descrie Méliès prima prezentare a filmului său, care avea 30 de „tablouri“ cum le numea el: „La primul tablou publicul privi în tăcere. La al doilea începu să fie interesat; la al treilea izbucniră risete; la al patrulea, al cincilea, al șaselea risetele se accentuară din ce în ce mai mult. La tablourile următoare începură aplauze puternice care nu se mai opriră pînă la sfîrșit. La ultimele tablouri era delir. Niciodată nu mai fusese văzut un asemenea film, era primul de acest gen, ceea ce explică efectul lui... Din acel moment publicul a început să se îmbulzească într-o aglomerație de neînchipuit, sala a fost plină pînă la miezul nopții...“ Bineînțeles că filmul lui Méliès a fost îndată cumpărat, începîndu-și astfel cariera mondială. Pentru a arăta întreaga importanță istorică a operei lui Georges Méliès ar fi necesară o lungă enumerare a tuturor domeniilor în care realizatorul francez a fost, incontestabil, un deschizător de drumuri. Era de altminteri un om în perpetuă căutare, voia să-și uluiască mereu contemporanii cu noutăți.

De curînd publicul nostru a rămas încîntat de trucajele din „Tom degețelul“. Dar puțin știu că Méliès, descoperitorul trucajului cinematografic, a făcut aceleași trucuri în „Dansatoarea microscopică“ (1901) sau „Guliver în țara uriașilor“ (1902), realizate cu o tehnică folosită de el încă din 1898. Méliès utiliza trucajele nu cu scopul de a găsi noi mijloace de expresie artistică, ci numai pentru a uimi. Dar el a fost cel care, din primii ani ai istoriei cinematografului, a descoperit și utilizat majoritatea trucajelor cunoscute și azi. Iată cîteva extrase din subiectele filmelor sale (Méliès a realizat aproape 500 de filme) publicate într-un catalog al epocii: „... Un chimist... își așază propriul cap pe o masă. Fixîndu-i un tub de cauciuc legat de o pompă, el începe să o manevreze. Îndată capul său începe să se umfle, devenind colosal. Chimistul, speriat, îl dezumflă, deschizînd supapa tubului...“ („Omul cu capul de cauciuc“). Sau: „... Doi negri aduc un tort

„Călătorie în Lună“ (Méliès — 1902)

Stînga: Sosirea unei rachete pe Lună, așa cum a conceput-o Méliès pentru unul din filmele sale. Dreapta: Georges Méliès dînd indicații interpretelor săi pentru o scenă din filmul istoric „Turul Londrei“, realizat în anul 1905.

care se sparge în bucăți, făcînd să apară un dansator grotesc care începe de îndată să danseze *Cake walk*, în timp ce brațele și picioarele sale se detașează de corp și încep să danseze separat...“ („*Cake walk infernal*“) etc. etc.

Méliès a fost în același timp primul care a realizat filme cu subiect, întîmplări realiste înscenate în vederea filmării lor. Astfel, el a produs (era propriul său scenarist, decorator, regizor și producător, fiind adesea și principalul interpret) între altele: „Afacerea Dreyfus“, „Jeanne D'Arc“ — realizat cu participarea a 500 de persoane — „Incendiarii“ — mare dramă realistă — etc. A fost în același timp primul care a folosit actori în film, teoretizînd într-un foarte interesant studiu activitatea sa și în acest domeniu. La început, cînd actorii profesioniști disprețuiau cinematografia, Méliès folosește în filmele sale ca interpreți pe soția sa, pe copiii săi, pe portar, grădinar, femeia de serviciu, vecinii... Mai tîrziu, realizează spectacole mai pretențioase („*Benvenuto Cellini*“, „*Faust*“, „*Bărbierul din Sevilla*“, „*Hamlet*“ ș.a.) în care apar și actori cunoscuți.

Georges Méliès a conceput primul studio cinematografic din istorie, a fost primul care a folosit pentru filmare lumina artificială, primul care a realizat filme cu imagini subacvatice.

Méliès a avut — și faptul este cît se poate de interesant și semnificativ — o preocupare majoră pentru arta realistă, consacrin-du-se, în afara filmelor fantastice și a feeriilor, și unor filme realiste. După ce, în prefața scenariului său pentru filmul „*Robinson Crusoe*“, precizează că „verisimunea noastră nu este o pantomimă sau o serie de scene fantastice, ci o piesă care reia toate elementele romanului“, Méliès vorbește despre ceea ce „contribuie la crearea în acest film a minunatului său realism“. Această preocupare a lui Méliès se leagă de poziția lui vădit progresistă: pe lîngă „*Afacerea Dreyfus*“, în care realizatorul lasă să se vadă simpatia sa pentru condamnatul nevinovat, el este autorul filmului „*Civilizație de-a lungul erelor*“, de care a fost mîndru pînă la sfîrșitul vieții. Se face aici, în 11 scene, istoricul marilor crime ale umanității și o caldă pledoarie în favoarea păcii, una din scene încriminînd de pildă inchiziția, iar ultima făcînd apologia unui mult dorit „triumf al congresului păcii“.

Probitatea artistică, umanismul lui Méliès l-au făcut să privească totdeauna cinematografia nu ca pe un izvor de cîștig, ci ca pe o artă, ceea ce i-a adus nenumărate prejudicii materiale și, în ultimă instanță, chiar falimentul. Lovind în afaceriștii cinematografului — primele mo-

nopoluri se și creaseră — Méliès visa în 1909 cu amărăciune ca „profesiunea noastră să devină ceea ce niciodată nu ar fi trebuit să înceteze a fi: o profesiune artistică care îți permite să trăiești și să faci binele“.

Curînd însă Méliès a fost uitat. Dispărut din viața publică, nimeni nu-l mai recunoaște în mizera prăvălioară de bomboane și jucării pe care și-o deschisese în gangul insalubru al unei gări pariziene, după ce creditorii obținuseră scoaterea la licitație a tuturor bunurilor sale. Abia prin 1929 un gazetar îi află întîmplător existența și astfel, redescoperit, Méliès mai poate trăi cîteva ani în liniște, într-un azil al artiștilor, la Orly, pînă cînd, în 1938, îl răpune cancerul. Ultimii ani ai acestui genial precursor al artei cinematografice au fost înfrumusețați de noi planuri — neîmplinite din cauza bolii — cînd Méliès, stimulat de propunerea realizării unui film și de alte oferte hollywoodiene, speră inutil să-și reia activitatea. Și, ca o împlinire a tragicului sfîrșit al vieții lui, în timpul războiului pe care nu l-a mai trăit, gorilele hitleriste au devastat castelul din Orly, distrugînd toată moștenirea lui Méliès: cîrțile, desenele, scrisorile... Păstrat însă în memoria oamenilor, numele lui Méliès a fost celebrat acum pe întreg globul.

Indrăgostiti

Cind excelentul spirit practic al lui sir Rowland Hill a născut ideea mărcii postale, se vede treaba că ursitoarele i-au sortit acestuia să fie prilejul unui lung șir de paradoxuri. Un exemplu: timbrul (și reforma postală concepută o dată cu el) îi vor aduce lui Hill celebritatea dar, pînă una alta, i-au provocat mai sus-citatului sir destituirea pe vreo 12 ani din înalta funcțiune de stat ce o ocupase. Sau altul: miniaturala expresie a graficii, care-și măsoară modestele proporții în milimetri, urma să strănească una din cele mai mari pasiuni ale omenirii; doi ani după apariția sa pe lume, în 1841, marca postală își etala prima colecție în salonul unei doamne londoneze, pentru ca în 1852 să aibă loc la Bruxelles vernisajul oficial al celei dintîi expoziții filatelice de pe glob. Secolul al XX-lea păsea în viață aducînd cu el un milion de filателиști; șase decenii mai tîrziu, „timbromanția” contaminase o sută de milioane!

Și pentru că vorbeam de paradoxuri: avînd o rațiune de existență cît se poate de prozaică, marca a devenit cu timpul o operă de artă a cărei culoare, compoziție și format sînt studiate prin lupă cu mai multă meticulozitate și de infinit mai mulți oameni decît a fost poate studiată vreodată cine știe ce frescă celebră. Iată însă că aceste tablouri liliputane, care au fost îndrăgite tocmai pentru că izbuteau să condenseze frumosul și să instruiască — dînd adevărate lecții de geografie, științe naturale sau istorie — au ajuns cu vremea să formeze obiectul unor mari speculații. Anul trecut, cînd se rotunjea suta de milioane de colecționari, neguțătorii Shanahan și Singer din Dublin puneau la cale o uriașă escrocherie filatelică, ce avea să le aducă peste un milion de lire sterline, dar și... 14 ani de închisoare (pentru principalul inculpat).

Așadar, marca postală — acest călător fără pașaport peste toate granițele lumii — începe prin a costa cîteva parale și termină prin a reprezenta uneori sume impresionante. Se știe doar că celebra „Cap de bour”, prima emisiune romînească, pe care a desenat-o, se pare, un oarecare Besaignet în 1859, avea înscrisă pe una din valorile ei modestul preț de 27 de parale, pentru ca astăzi să fie apreciată la valoarea unei pinze de Grigorescu.

Marca își poartă cu ea virtuțile artistice și însemnele utilitare, franchează — cinstit — scrisoarea și pleacă apoi în lume. Dar, o dată cu mesajul pe care îl transportă în plic, ea mai duce, prin însăși prezența ei, încă unul. Acel ce știe să citească o marcă, îl deslușește ușor...

Marca poate și să falsifice istoria

Mărcile postale ale unei țări pot să transcrie fidel istoria sau, dimpotrivă, s-o falsifice. Priviți vechiul catalog al mărcilor postale romînești și veți vedea cum paginile sale, prin simpla alăturare a mărcilor apărute de-a lungul vremii, aduc o imagine falsificată a istoriei țării noastre. Ani, zeci de ani, Hohenzollernii și-au tipărit obsedați murele pe toate timbrele. Filotime și iubitoare de neam, regina Elisabeta țorcea (pe lîrtie) pinza pentru popor, în timp ce miloasa Maria, îmbrăcată în imaculate văluri de soră de caritate, dădea ajutor răniților. Cît despre Carol II, acesta nu s-a lăsat pînă nu s-a văzut, din față sau profil, pe toate mărcile țării: cînd era civil se prețuia — modest — la 50 de bani, dar urca prețul la 4 lei cînd se îmbrăca în costum de ofițer, iar cînd își mai punea și impozantul coif cu pompon, merita fără ezitare 6 lei. Strașnică afacere a mai fost filatelia pentru dumnezeul! Nu se tipărea în țara romînească nici o marcă fără viza personală a lui Carol II,

care cerea să i se facă cîte 20-30 variante în diferite culori, oprindu-și apoi colile de eseuși și aicătuiindu-și astfel o colecție de rarități ce aveau să cunoască, la bursele filatelice, cote foarte ridicate.

Lăfăindu-se pe mai toate emisiunile postale romînești, Hohenzollernii nu au mai lăsat loc popularizării acelor figuri care au adus cu adevărat o contribuție dezvoltării țării și culturii noastre. În 86 de ani — din 1858 pînă la eliberare — doar opt emisiuni au fost dedicate personalităților culturale ale țării și nici una personalităților culturale din alte țări; în schimb, din 1944 pînă în prezent, într-un răstimp de cinci ori mai scurt, au apărut 37 de emisiuni dedicate oamenilor noștri de cultură și încă alte 23 emisiuni dedi-

cate personalităților culturale din alte țări.

Nu-i nevole să fii poliglot

Colecționarului din Lisabona, din Melbourne, din Ottawa sau Tokio, căruia ziarele nu-i aduc întotdeauna știri concludente despre cele ce se petrec în țara noastră, albumul său de mărci îi poate oferi astăzi o compensație. Zecile de emisiuni, sutele de valori scoase la noi în anii de după eliberare au o bogăție și varietate tematică ce caută să țină pasul cu noile realități pe care le trăim. Marca a francat mai departe plicul, cartea postală sau ilustrată, dar a început să răspundă, prin conținutul ei, evenimentului politic și social la zi, să consemneze mani-

festările culturale și sportive mai importante, să celebreze mari personalități ale lumii, să informeze asupra florei și faunei țării. A devenit astfel un propagandist activ, cu eficiență educativă. Marca romînească a vorbit prima în lume — în limbaul filateli — despre lansarea celui dintîi sputnik ea și-a cucerit elogiile colecționarilor pentru frumusețea cu care a răspîndit imaginea căteușii cosmonaute Laika și tot ea a consemnat cu promptitudine zborul primului om în Cosmos. În anii trecuți au apărut o emisiune postală închinată Olimpiadelor și o nouă serie de valori consacrate unor mari aniversări culturale, a fost recomandat lumii frumusețea litoralului și savoarele vîzurilor romînești, au fost tipărite timbri cu pești, păsări și fluturi etc., etc. De

100.000.000!

fiecare dată, maniera desenului, culoarea, compoziția s-au schimbat în funcție de ceea ce voiau mărcile să exprime. Și astăzi timbrul românesc place tot mai mult. Pretutindeni. Este cumpărat și premiat la expoziții internaționale.

De 230 de ori mai mic!

S-ar părea că marca apare pe lume după legile obișnuite ale graficii. Într-adevăr, machetatorul — cum i se spune oarecum impropriu creatorului de mărci — își construiește compoziția la dimensiunile unei file de carte, îi precizează planurile, armonia policromă și, după ce a găsit locul nimerit pentru inscripțiile utilitare, desenul e gata să-și reducă proporțiile pentru a se metamorfoza în marcă.

E așa și nu prea. Pentru că tocmai reducerea e piatra de încercare a însușirilor artistice ale timbrului. Dintr-o dată, ceea ce pe machetă părea clar, aerisit și suplu, se îmbăcește și încarcă inutil compoziția — devenită marcă printr-o reducere de 3-4 sau 5 ori. Dărmite o marcă ce reproduce vreun tablou celebru și îl micșorează — cum s-a întâmplat în cazul picturii lui Grigorescu „Lupta de la Smîrdan” — de 230 de ori?! Așadar: sintetizarea ideii, linii simple, precise, desen stilizat, planul doi estompat. Cu atât mai mult cu cât tiparul — fie că e vorba de tipar adnc, plan sau înalt — își spune și el cuvântul, reducând în mod fatal unele subtilități de desen sau de culoare.

Dar pentru că veni vorba de sistemele

de tipărire a mărcilor: întreaga emisiune a Centenarului mărcii românești, cea a Marilor aniversări culturale din 1955 și încă altele au fost realizate în sistemul foarte pretentios al gravurii: macheta, mai întâi desenată în mare, este apoi transpusă pe o fârmă de cupru de dimensiunea timbrului, cu o daltă minusculă ale cărei mișcări sînt urmărite prin lupă. Și treaba aceasta durează de obicei săptămîni întregi! Cele mai frumoase mărci gravate, apreciate mult și peste hotare, ni le-a dat machetatorul Șerban Zănea. Dar gravura a mai practicat-o și Ion Dumitrana care — din muncitor heliograf la Fabrica de timbre — a devenit cu ani unul din cei mai prolifici autori de timbre. Lui i se datorează succesele obținute cu mărcile Laika, Gagarin

(gîndiți-vă: a treia zi după primul zbor cosmic al omului, marca românească ce i-a fost închinată apărea pe piață!), Vinătoarea, Eclipsa etc.

Marca și cucerește tot mai mulți adepți. Și, fără a se molipsi — după cîte ne-au spus — de virusul filateliei, unii dintre artiștii noștri plastici au început în anii din urmă să aducă tot mai des pe masa de lucru — alături de afișe sau ilustrații de carte — și machete de timbre. Constituții într-un colectiv, P. Grant, A. Alexe și I. Drugă au dat oțeva emisiuni interesante, în care sînt vizibile eforturile lor de a aduce în grafica timbrului o linie modernă, stilizată. În clasașoarele filateliștilor, emisiunile create de ei — „Viticultura”, „Frumuseți turistice la mare”, „Sculptura românească” — și-au ocupat degrabă locul cuvenit. Un vechi creator de machete, Dimitrie Ștubei, care a dat, cu exact 30 de ani în urmă, prima sa serie de mărci (firește, marine — peisajul marin fiind marea pasiune a acestui artist), a continuat de-a lungul anilor să creeze timbre, mai ales cu tematica marină. Alături de începători în arta timbrului — cum ar fi Aida Tașgian care a dat anul trecut, printre altele, și frumoasa serie „Fluturi” — lată artiștii cunoscuți ca I. Cova, I. Molnar, H. Meschendorf, V. Grigorescu...

Totuși, încă e insuficient numărul graficienilor care creează mărci; iar porțile către abordarea de cîți mai mulți artiști ai acestui compartiment interesant al plasticii sînt larg deschise. Nu de alta, dar — precum semna la încă din 1881 „Timbrophilul”, jurnal filatelic român —, prima publicație filatelică de la noi — „acel gust care se manifestase la început între junii studenți, au început a fi cultivat de cîtăva timp și de oameni serioși”.

Așadar, pentru „oamenii serioși” de toate vîrstele (să nu uităm că filatelia trezește pasiuni de la vîrste fragede), cît mai multe emisiuni de înaltă calitate artistică!

Sanda FAUR-DIMA

Din istoricul filateliei

● În 1862 apare la Liverpool primul ziar filatelic din lume — „The Monthly Advertiser”; în același an, la Bruxelles, J.B. Mœns publică un studiu asupra falsurilor în mărci, iar negustorul E. de Laland scoate un prim catalog filatelic.

● Prima societate filatelică de schimburi din lume se pare că a fost creată în 1865, la Nevers. În țara noastră se constituie în 1891, la București, Societatea filatelică română oare — după informațiile publicate în „Timbrophilul” — ar fi numărat circa 5.000 de colecționari.

● Pînă în 1872 apăreau în lume 11 publicații filatelice: la începutul secolului al XX-lea, cele 164 de Societăți filatelice de pe glob scoteau 49 de publicații în 19 limbi.

● La prima expoziție filatelică din țara noastră, care a avut loc în 1894, au fost expuse și colecțiile — considerate ca bogate și reprezentative — ale pensionarului I. Brăneanu din București, D.C. Butculescu, președintele Societății filatelice române, Scariat Vasilescu, funcționar din Pitești, pensionarul Spiridon Niulescu din București, N. Roiu, funcționar din Iași și ale altora.

● Printre pasionații filateliști din țara noastră s-a aflat și marele George Enescu. De asemenea, este bine știut interesul pentru colecțiile de mărci poștale ale scriitorului Mihail Sadoveanu. Filateliști cunoscuți în zilele noastre sînt și regizorul Sică Alexandrescu, scriitorul Francisc Munteanu, compozitorul Elly Roman (care a și închinat un cîntec acestor pasiuni).

Interviuri budapestane

Nu e vorba de un paradox, dar actorii care se bucură de o mare popularitate sînt uneori de-a dreptul inaccesibili. O întrevvedere cu vreunul dintre ei se obține nu cu puține eforturi, datorită faptului că prețuirea și dragostea cu care îi înconjoară spectatori îi solicită aproape în permanență pe scenă. În atari condiții nu e de mirare că pe atît de îndrăgitul actor de către publicul maghiar — Latabár Kálmán — l-am întilnit, în afara scenei, după repetate și insistente apeluri telefonice.

Această întilnire s-a petrecut în cabina sa de la Teatrul de Operetă budapestan, unde mai întîi ne-a ieșit în întîmpinare zîmbetul... zîmbetul atît de personal și contagios al actorului, în fața căruia au dispărut stîngherile și emoțiile inerente unui prim contact. Și astfel s-a făcut că s-a așternut, dintr-o dată, o atmosferă caldă, propice unei convorbiri directe, amicale.

— Vă stau bucuros la dispoziție — ni se adresă, de la bun început, interlocutorul nostru. Numai că vă rog să nu rămîneți surprins dacă în timpul convorbirii noastre va apare, în locul simplului cetățean al Budapestei care stă în fața dumneavoastră și care răspunde la numele de Latabár Kálmán, un altul — și anume un oarecare Pietro, de meserie principe și trăitor în Florența prin anul 1331. De această substituție, încă o dată vă rog să mă credeți că nu eu sînt vinovatul, ci regizorul care m-a distribuit în rolul acestui cam nătîng și caraghios principe din opereta lui Suppé, „Boccaccio”. Și fără îndoială că vina o mai poartă și direcția teatrului, care a programat în această seară spectacolul cu opereta respectivă.

Zicînd aceasta, se așeză la masa cu dresuri și vopsele, unde își începu machiajul, nu fără a ni se adresa din nou:

— Să inversăm pentru un moment rolurile. Deci, o întrebare: vă plac incursiunile în istorie?

— N-am nimic împotriva lor.

— În genere, nici eu. Totuși prefer să mă mențin în actualitate. E un leac grozav împotriva îmbătrînirii...

— Cred că am înțeles... N-am să vă răscolesc amintirile... Nici

nu e timp pentru așa ceva. Știu că peste cîteva minute intrați în scenă.

— Asta-i una... De altfel nici nu știu în ce măsură ar interesa amintirile mele. Am trăit și trăiesc ca toți semenii mei. În ce mă privește, consider că și noi actorii nu ne deosebim de ceilalți oameni. Fiecare cu meșteșugul, cu profesia lui... Și noi muncim, ne odihnim, umblăm aidoma ca toți ceilalți. Uite și acum stau pe acest scaun destul de normal...

— Da, observ asta. Totuși parcă pe scenă umblați și stați pe scaun mai altfel.

— Nu tăgăduiesc. Dacă în viață gesturile mele ar fi identice cu cele de pe scenă, nu prea m-aș simți bine. Nici în tramvai nu aș mai putea merge. Rîsul semenilor mei m-ar urmări la tot pasul. Dacă însă pe scenă prezența mea nu ar stîrni rîsul, fiți sigur că mi-ar veni tare greu. Ca artist, pe scenă, într-adevăr stau într-un anumit fel pe scaun, mă mișc, umblu, vorbesc într-un anumit chip; gesturile nu sînt anormale, dar le imprim, de la caz la caz, o anumită exagerare tocmai pentru a sublinia caracterul personajului pe care-l interpretez.

— Improvizați pe scenă?

— Da, sînt unul dintre actorii care improvizează în fața publicului. Desigur că nu întotdeauna și cu orice preț, ci numai ca interpret, fără a aduce prejudicii textului. Caut deci să-mi îmbogățesc rolul pe parcurs.

— Și regizorii sînt de acord cu aceste improvizații?

— Publicul rezolvă eventualele litigii dintre mine și regizori. Cînd publicul reacționează pozitiv, improvizațiile intră în jocul meu. Dacă simt că nu am obținut aprobarea sălii... atunci îi dau cîștig de cauză regizorului.

Între timp, substituția se efectuase; sulemenit și purtînd veșmintele epocii, principele Pietro se afla gata de intrare în scenă.

— Transmiteți cititorilor „Flacării” sentimentele mele de prietenie. Aștept cu plăcere să mai joc într-o operetă romînească. Îmi aduc aminte cu bucurie de rolul păpușarului pe care l-am interpretat în opereta „N-a fost nuntă mai frumoasă” de Niculae Kirculescu.

În desfășurarea revoluției culturale a poporului maghiar eliberat, viața artistică a căpătat noi și impresionante dimensiuni. Scenele teatrelor muzicale și de proză, răspîndite cu generozitate prin orașele Ungariei, sînt înconjurare de prețuirea și dragostea unui public nou, în rîndurile căruia se numără cu milioanele muncitorii și țărani. Iar miile de ansambluri artistice de amatori fac, la rîndul lor, să crească dragostea pentru cuvîntul cizelat, pentru transparența melodiei și gestul suplu al dansatorului.

Eficient mijloc de educare a gustului pentru frumos, arta țării prietene, care înflorește sub semnul înnoitor al realismului socialist, e totodată un puternic instrument de făurire a conștiinței înaintate. Pe scenele teatrelor maghiare, alături de capodoperele literaturii dramatice universale, se aude puternic cuvîntul actualei dramaturgii originale. Piese de unor autori ca Mesterhazi Lajos sau Darvas Jozsef dezbat problemele unei stringente actualități.

În toate genurile artistice ale scenei se simte din plin suflul proaspăt și creator. Astfel, tradițiile operetei atît de iubite de spectatori maghiari se bucură acum de o substanțială revalorificare; opereta își extrage melodia și acțiunea din realitatea imediată. Ne gîndim, de pildă, la frumoasa operetă a lui Ranki György care militează, cu mijloacele specifice genului, pentru dezvoltarea eticii socialiste în lumea satelor.

Eliberarea a deschis artei Ungariei drumul unei permanente înnoiri, prilejuindu-i pătrunderea în cele mai largi mase populare.

Cu prilejul unei vizite în R.P. Ungară, am stat de vorbă cu cîțiva slujitori ai scenei, dintre care unii au apărut numai de curînd în lumina reflectoarelor.

De multe ori, spectatori budapestani își întîmpină actorii preferați cu aplauze anticipate. Așa se întîmplă, de pildă, cu Honthy Hanna, actrița care întinerește seară de seară tradițiile operetei, cu Latabár Kálmán, actorul în permanentă și inventivă căutare de noi mijloace de expresie artistică, cu Rátonyi Róbert, posesorul unei verve inepuizabile, care primesc girul aplauzelor înainte de a-și spune sau cînta rolul; așa se întîmplă și cu Zentai Anna care și-a cucerit prețuirea publicului spectator datorită jocului ei pe cît de firesc, pe atît de spumos.

— Vedeți — ne confirmă gîndurile Zentai Anna — opereta poate împinge jocul unui actor spre convențional și dulceag. Am căutat să nu mă las prinsă de aceste primejdii. Nota romantică a operetei cere actorului un joc, fără îndoială, plin de poezie, dar nicidecum pelteaua și siropul. Pînă la operetă am interpretat și roluri în teatrul de proză. De asemenea am cîntat și în opere. Spun acest amănunt autobiografic nu întîmplător. Ucenicia într-un teatru de proză mi-a folosit pentru o înțelegere mai realistă a interpretării, iar zăbovirea mea lîngă operele marilor maeștri mi-a fost de un substanțial ajutor și îndemn pentru a mă strădui să exprim cît mai nuanțat muzica. Îmi îndrept eforturile spre o armonie firească a interpretării dramatice cu muzica. În operetă actorul trebuie să trăiască în bună vecinătate cu cîntărețul, fără dominarea unuia în dauna celuilalt.

Felföldi Anikó, tînăra actriță de la Teatrul Vesel (în fotografie, în rolul unei cosmonaute), nu e de fel taciturnă; totuși la întrebările noastre răspunsurile nu veneau prea ușor. Și aceasta nu din cauza vreunei sfîieli în fața creionului și hîrtiei noastre, ci pentru că actrița voia să-și înceapă convorbirea cu mărturisirea unui eveniment pe care ea îl considera esențial în cariera sa artistică. Înțelegînd aceasta, am lăsat-o să evadeze din canonul întrebărilor. Schimbîndu-și ritmul debitului verbal, ne comunică:

— Mă va stăpîni încă mult timp amintirea unei emoționante satisfacții artistice. Am jucat la televiziune într-un spectacol-ghicitoare, desfășurat cu regularitate, de-a lungul mai multor săptămîni. Interpretam rolul unei fete, Kati, căutate de iubitul ei. Scopul acestui ciclu de emisiuni era cunoașterea patriei și a realizărilor din satele și orașele maghiare. Pentru a-și afla iubita, băiatul era ajutat de corespondența telespectatorilor. Ciclul acesta a fost urmărit cu mult interes, iar figura Katiei a devenit foarte populară; de ziua ei eu am primit o sumedenie de felicitări, dar nu pe numele meu real, ci pe acela al fetei pe care o interpretam. M-au bucurat mult aceste felicitări, deoarece cred că dorința oricărui actor este să fie confundat cu personajul interpretat. Această confundare e o garanție a reușitei interpretării.

Latabár Kálmán în postura de fotograf amator.

Așteptînd începerea repetiției cu noua comedie muzicală de la *Tarka Szinpad*, actrița Máthe Eta era pradă unei duble emoții. Mai întîi, emoția care o încercă un actor atunci cînd caută să intre în pielea unui personaj, apoi emoția... Dar despre aceasta ne-a vorbit chiar Máthe Eta:

- Joc la un teatru din orașul Győr. Am fost chemată la Budapesta pentru realizarea unui rol noua premieră ce o pregătește *ka Szinpad*. E un rol de comedie, vorbesc, cînt, dansez. E teatru prima oară cînd apar pe scena unui teatru budapestan, și mă voi întîlni cu spectatorii din capitală. Și gîndul la această nouă întîlnire îmi dă o deosebită emoție. Voi căuta să-mi înfrunt cu bine această misiune artistică a deplasării mele în capitală.

- Și după îndeplinirea acestei misiuni?

- Mă voi întoarce la Győr... voi căuta să-mi realizez o serioasă dorință: să interpretez și roluri de dramă. Adică, mai presă să mai interpretez, deoarece am jucat un astfel de rol într-o puternică piesă a lui Ostrovski — rolul unei actrițe care trăiește dramatic pentru a-și menține puritatea în mediul corupt al unui oraș în timpul țarismului. Și mă întorc în orașul unde am jucat mai îmbogățită artistic. Și voi căuta să repet și joc pe o scenă din Budapesta constituie pentru mine un util schimb de experiență.

Faragó Vera, de la Teatrul de Literatură, a interpretat roluri principale în piese clasice și contemporane; de asemenea, e solicitată și pentru film.

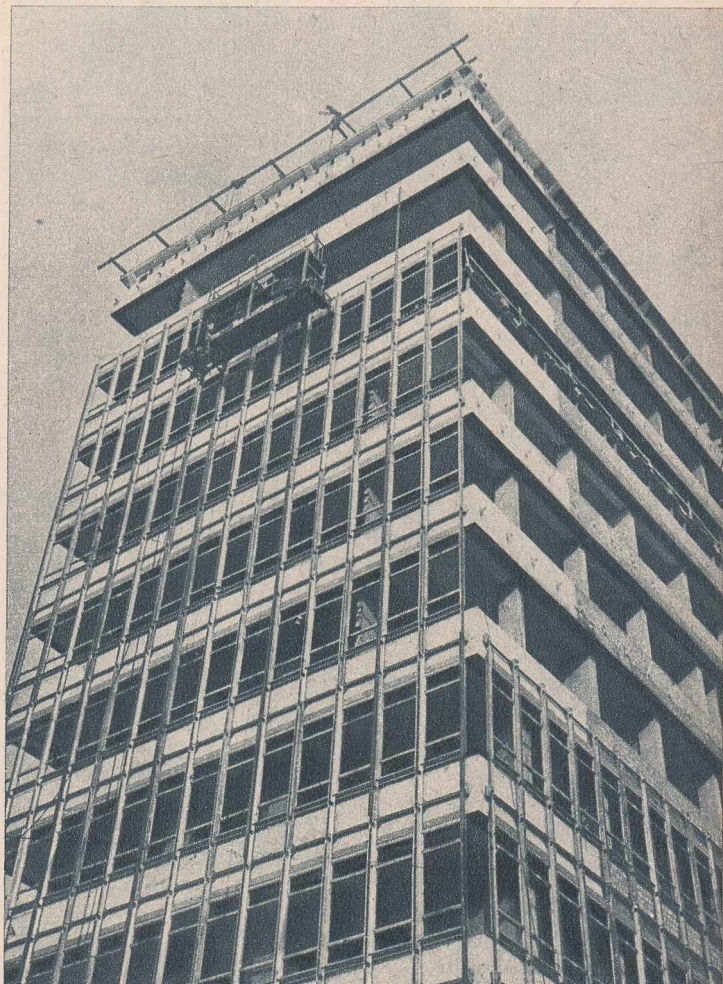
- Pentru mine filmul e o bună școală — ne mărturisește actrița. Îmi concentrează atenția asupra celui mai mic gest, asupra celei mai infime expresii a feței. În rolul pe care-l pregătesc într-un nou film interpretez o semănă de-a mea care mai mult vorbește decît face treabă. Pentru satirizarea atitudinii superficiale în viață, îmi e necesară o mare mobilitate a figurii.

Faragó Vera ne dezvăluie și o altă latură interesantă a activității ei artistice:

- Teatrul de Literatură unde lucrez pregătește spectacole-monografii despre poeți clasici și moderni. S-au prezentat astfel François Villon, Vladimir Maiaikovski, Jozsef Attila. Țin să menționez că aici nu e vorba de conferințe ilustrate prin diferite fragmente lirice declamate, ci avem de-a face cu adevărate spectacole, închegate pe baza unui scenariu din viața și opera poetului respectiv. De asemenea, teatrul realizează astfel de spectacole cu poezia noastră actuală; cu acestea mergem în turneu prin sate și orașe. Îmi place să joc în asemenea spectacole; prin ele poezia pătrunde și mai adînc, într-o formă originală, în mase tot mai largi de spectatori.

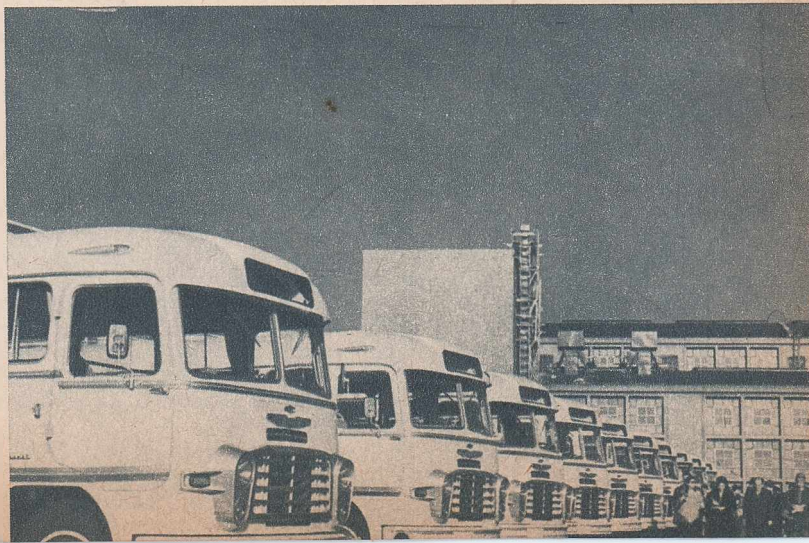
Tralan STOICA

4 Aprilie — marea sărbătoare a poporului ungar: aniversarea a 17 ani de la eliberarea Ungariei de sub jugul fascist. An în care poporul ungar, pășind umăr la umăr cu celelalte popoare ale puternicului lagăr socialist, a obținut realizări de seamă pe drumul construcției socialiste.

Una din cele mai noi și moderne construcții ale capitalei R.P. Ungare; acest bloc cu 10 etaje, cu fațada construită din panouri de aluminiu, va adăposti Institutul de cercetări medicale din Budapesta.

Realizările muncitorilor de la „Ikarus” sînt cunoscute în numeroase țări ale lumii. Iată un nou lot de 200 de autobuze care au ieșit nu demult pe porțile uzinei.

Legea și fărâdelegea în sudul Statelor Unite.
(Desen din ziarul „The Worker”)

Legea fericitului Chandler Pentru cine? Contra cui?

de Nicolae MINEI

Într-un număr trecut, am radiografiat unele aspecte ale felului cum se desfășoară alegerile în Statele Unite. Astăzi, ne propunem să examinăm ceea ce se întâmplă după ce cetățenii și-au dat votul. Sau, mai precis, ceea ce se întâmplă după ce unii cetățeni și-au dat votul, alții s-au abținut din prudență, alții nu au avut cu ce să-și plătească acest lux, alții au votat *post-mortem* sau de câteva ori, altora li s-au falsificat prin alte mijloace buletinele de vot ș.a.m.d.

Trece acum, în spatele ecranului fluorescent, un organ deosebit de delicat al d-lui Mod-de-viață-american, un organ care se numește, cu un incontestabil — dar și involuntar — umor, „alesul națiunii”. Acesta poate fi senator sau primar, guvernator sau membru în Camera reprezentanților. Dar indiferent ce post ocupă, preocupările lui sînt în general aceleași și procedeele utilizate dovedesc că politica e și ea un „business” — și nu dintre cele mai neglijabile.

„Politica în S.U.A. este o profesie de la care cei mai mulți politicieni așteaptă un singur lucru: să facă bani”
(John Gunther)

Dl. Mod-de-viață-american are o logică proprie și caracteristică. O logică în care ceea ce *pretinde* el că este și ceea ce este el în *realitate* se amestecă în așa fel, încît iau naștere silogisme de tipul celui de mai jos:

Premisa I: Orice alegeri care s-au dovedit a fi trucate sînt imediat invalidate. (așa glăsuiesc legile S.U.A.).

Premisa a II-a: Alegerea ca senator a lui Albert Benjamin Chandler a fost trucată (și încă în mod atât de grosolan, încît o seamă din agenții lui electorali au infundat pușcări).

Concluzie: Albert Benjamin Chandler a devenit senator al Statelor Unite.

În aceste condiții, nu este de mirare că, în întreaga presă americană, Chandler este cunoscut sub porecla de „Happy” („Fericitul”). Întrebat de un ziarist de la „Courier-Journal” ce părere are despre felul cum s-a desfășurat alegerea sa, Fericitul Chandler nu s-a mirat, nu s-a jenat, nu s-a indignat, ci a răspuns calm și concis: „Ce să-i faci, așa e politica!”

Colegii săi din Senat sînt desigur de aceeași opinie, ca dovadă că l-au desemnat pe Chandler ca membru al Comisiei pentru afacerile militare. În această calitate el a făcut din afacerile militare afacerile sale personale, înfruptîndu-se din plin din aceea mană modernă pe care o reprezintă contractele statului american cu fabricanții de arme și muniții. Atîta vreme cît a încasat mita respectivă în dolari, nimeni nu a avut nimic de obiectat. Dar Fericitul Chandler a avut nefericirea să accepte ca un producător de explozibili din Louisville, pe nume Ben Collings, să-i construiască în vila sa particulară o piscină în valoare de 8.000 dolari. În loc să se bucure că fabricantul de armament și-a neglijat explozivele sale ocupații pentru a se dedica unor instalații care favorizează pașnicul sport al înotului, un ziarist de la „Saturday Evening Post” a publicat un reportaj pe această temă, sub titlul „Corupție și contracte de armament”.

Articolul a făcut vîlvă. Fericitul Chandler a răspuns mai

întîi că nu are în vila sa nici o piscină, în al doilea rînd că și-a construit-o singur, în al treilea rînd că i-a construit-o Collings, dar nu costă 8.000 de dolari, în al patrulea rînd că, desigur, costă 8.000 de dolari dar că asta e un fleac¹⁾, în al cincilea rînd că el nu l-a protejat cituși de puțin pe Collings, în al șaselea rînd că l-a protejat dar în mod dezinteresat, în al șaptelea și ultimul rînd că afacerile militare constituie un secret de stat și că nu are de dat nici o explicație.

Totuși Senatul s-a cam emoționat și a organizat o anchetă care a stabilit vinovăția lui Chandler. Ancheta imediat următoare a ajuns însă la concluzia că Chandler e nu numai fericit, ci și nevinovat. Anchetele s-au succedat, cu rezultate care se băteau cap în cap, pînă ce o supracomisie a decis, în ciuda recunoașterilor lui Chandler însuși, că acesta este inocența personificată. Pentru Happy Chandler s-a găsit astfel un „happy-end” demn de Hollywood.

Mai puțin noroc a avut Andrew J. May. Ca membru al Camerei reprezentanților, el a prezidat Comisia pentru afacerile militare aparținînd acestui corp legislativ și a primit de la uzinele de armament Garsson un șperțuleț de 53.000 de dolari²⁾. Adversarii săi politici au reușit să-l aducă pe May în fața unui tribunal federal, care a avut o singură rectificare de făcut: mita fusese de 104.000 de dolari. May a încetat să mai fie membru al Camerei reprezentanților, dar să nu vă imaginați că a devenit mem-

bru al unei camere cu gratii din vreo închisoare americană.

Pentru precizarea diagnosticului, clișeuul nostru radiografic ne oferă și alte pete. Senatorul Glenn Taylor — care a devenit celebru pentru faptul că a ținut prima sa conferință de presă pe scările Capitoliului din Washington, răspunzînd în versuri întrebărilor ziaristilor și autoacompaniindu-se la banjo — se bucură de o reputație binemeritată și pentru sinceritatea lui, care frizează can-doarea. El a definit politica în S.U.A. ca „un teatru de revistă, la care singurul lucru ce contează este publicitatea”. Taylor a solicitat să facă parte (nu ne întrebați de ce!) din Comisia senatorială pentru afacerile bancare, arătînd că are o vastă experiență în acest domeniu. Cînd i s-a cerut să precizeze în ce constă această experiență, Taylor a recunoscut că nu a lucrat niciodată într-o bancă, dar că a avut întotdeauna bani depuși în asemenea instituții. Este inutil să adăugăm că, dovedind o asemenea înaltă calificare, el a fost numit în Comisia pentru afacerile bancare.

Taylor și-a dovedit sinceritatea sa și cu un alt prilej. El a povestit că, venind la Washington, a căutat o locuință. Pentru cea mai ieftină pe care a găsit-o, avînd două camere și un hol, a trebuit să plătească o chirie de 250 de dolari pe lună, ceea ce i s-a părut mult, deși el personal nu intra în categoria celor cu un salariu sub 122 de dolari lunar. Și atunci, pentru a-și scoate cheltuielile, Taylor a trecut-o pe soția sa pe statul de salarii al personalului la care are dreptul orice senator american. Evident, sarcina doamnei Taylor era nu de a munci efectiv, ci de a contribui cu salariul ei la rotunjirea veniturilor familiare. „Și așa, și așa—

1) Presupunem că cititorii noștri nu au uitat din partea întîi că peste 50 la sută din americani au salarii sub 122 dolari pe lună.

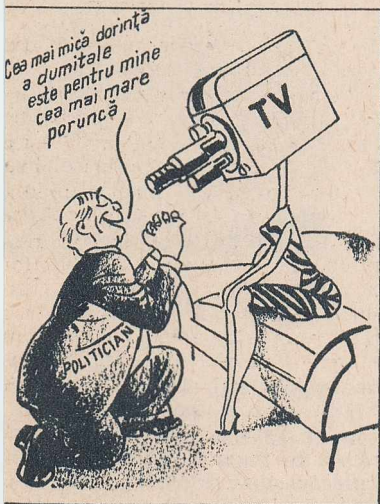
2) Ceea ce dovedește că pentru unii e mai rentabil să joace la cursa înarmătorilor, decît la cursele de cai.

a explicat el — nevestă-mea își petrece o grămadă de timp la mine în birou... Știți, ne iubim foarte mult!"

Taylor nu este unicul caz de „ales al națiunii” cu un dezvoltat spirit de familie. Bernard N. Feeley a fost primarul orașului Hoboken timp de 23 de ani. În legătură cu el, revista „Time” scria că pe statele de salarii ale primăriei figurează 65 de rude apropiate ale lui Feeley și că acesta l-a uns pe propriul său frate ca șef al poliției. „Time” face de altfel un portret destul de complet al acestei proeminente figuri a vieții publice americane. „Feeley este brutal, lacom de bani, semi-analfabet și răzbunător... Toți funcționarii primăriei trebuie să-i plătească 3 la sută din salarii. Averea sa măturisită se cifrează la 3 milioane de dolari... Nu a ținut nici un discurs în viața lui (se teme de ridicol, atât de negramatical vorbește) și umblă într-un Cadillac special construit ca să nu-l poată perfora nici un glonte”.

„Statul sint eu” (Ludovic al XIV-lea)

Tot în categoria „famiștilor” trebuie trecut și Frank J. Hague, care, după ce a fost timp de 32 de ani primarul orașului Jersey, și-a transmis această funcție, ca orice monarh care se respectă,

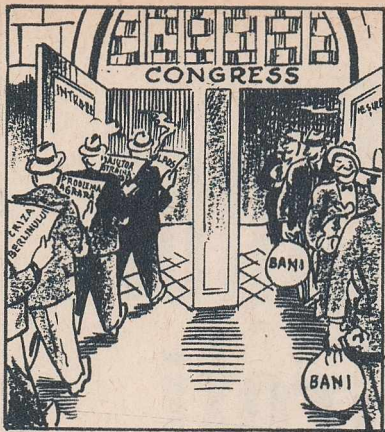

Politicianul, înainte de alegeri.

(În desenele lui Warren King, publicat de ziarul „New York Daily News”, camera de televiziune simbolizează opinia publică).

nepotului său Frank Hague-Eggers, în timp ce pe fiul său, Joseph Hague, l-a făcut membru în Curtea Supremă a statului New-Jersey (deși Hague-junior, mare amator de whisky bătrân și de fete tinere, nu a fost în stare să-și termine nici măcar școala medie).

Despre Frank J. Hague, profesorul Mc. Kean a scris o carte întregă, pe care a intitulat-o semnificativ „The Boss”. Răsfoind-o, aflăm că, parafrazându-l pe Ludovic al XIV-lea, Hague afirmă categoric: „Legea sint eu!” În ce constă legea lui Hague? Iată câteva mostre: după ce judecătorul Bryan Roberts a îndrăznit să condamne pe un gangster, prieten personal al lui Hague, el (judecătorul) a fost dat afară din post la patru ore de la pronunțarea sentinței. Pentru a-și servi unul din susținătorii săi, Hague l-a numit măturător, cu un salariu

„Toate problemele au aceeași soluție?”

(Caricatură lui Alexander, publicată în „Bulletin” din Philadelphia subliniază cu ironie că, indiferent de problema cu care intră „reprezentanții națiunii” în Congresul S.U.A., ei le rezolvă într-un unic fel, ieșind cu pungile pline de bani).

de... 980 de dolari pe lună. Pentru a fi pe placul lui „Standard Oil of New-Jersey”, care îi dăduse concursul în alegeri, Hague a redus cu 92 la sută impozitele pe care trebuia să le plătească sucursala acestui trust din orașul Jersey.

„Hague manevrează după voia sa toate organismele oficiale din Jersey — scrie prof. Mc. Kean. Judecătorii, procurorii, curțile cu jurați, poliștii, percepătorii, agenții sanitari etc. sint toți oamenii lui. Oricine îndrăznește să-l critice pe Hague riscă să aibă de-a face cu autoritățile: el poate fi amendat pentru că a aruncat o hirtie pe stradă (deși nu a aruncat-o), sau arestat pentru că a jucat poker (deși în viața lui nu a ținut în mină o carte de joc)”.

Care au fost rezultatele domniei lui Hague pentru orașul Jersey? Ne putem documenta în această privință, adresându-ne săptămânalului „Newsweek” care scrie că acolo condițiile de locuit sint atât de rele, încât în cel puțin 13 la sută din case n-ar putea fi adăpostite nici măcar animale.

Străzile gem de gunoaie, iar cea mai nouă clădire de școală a fost construită cu cincizeci și trei de ani în urmă. În schimb, orașul se „bucură” de cel mai mare număr de poliști pe cap de locuitor din America.

Care au fost rezultatele domniei lui Hague pentru Hague însuși? Salariul său oficial era de 10.000 de dolari pe an. Ceea ce nu l-a împiedicat să agonisească o avere de minimum patru milioane de dolari, plus un bloc cu două sute de apartamente în Jersey, o vilă în Florida, un yacht, un grajd cu cai de curse, o fermă în Virginia, un restaurant la New York etc., etc., etc.

Spre deosebire de Franța, care a avut

un singur Ludovic al XIV-lea, Statele Unite se pot fâli cu un număr mult mai mare de asemenea monarhi, cu atât mai absoluți cu cât au fost „aleși” prin vot democratic. Exemplele sint atât de multe, încât cronicarul este pus în incurcătură: pe care să-l citeze? Poate pe Huey Long, care a fost timp de 26 de ani guvernatorul statului Louisiana și despre care John Gunther scrie: „În toate privințele, cariera lui este similară cu cea a tiranilor moderni din Europa și în primul rând cu a lui Hitler și Mussolini. Dacă n-ar fi murit, Long ar fi instaurat în mod oficial fascismul în America”.

Huey Long a murit, dar fratele său Earl K. Long (care în cursul unei campanii electorale și-a mușcat adversarul de gât) a devenit guvernator al Louisiane, iar fiul său, Russell B. Long este senator al Statelor Unite. Exact ca pe vremea Bourbonilor: „Le roi est mort, vive le roi!”³⁾

„Primar ca ăsta nu s-a mai pomenit” („Revizorul” de Gogol)

Sau poate ar fi cazul să pomenim de William O'Dwyer, pe care l-a readus în actualitate recenta moarte a gangsterului Lucky Luciano. O'Dwyer a fost timp de șase ani primarul New Yorkului, post care, după aprecierea generală, urmează numai decît ca importanță celui de președinte al Statelor Unite. Asemenea celor mai mulți dintre colegii săi, a fost stăpînul necontestat al marelui oraș. Ceea ce însă îl distinge de ceilalți este faptul că în loc să-i plătească el pe gangsteri, l-au plătit gangsterii pe el. Nume ilustre ale lumii interlope newyorkeze, ca Frank Costello, Joe Adonis, William Moretti și de curînd decedatul Lucky Luciano, se cotizau între ei pentru a strînge în fiecare an o mită de 20-25 de milioane de dolari⁴⁾. Conform regulilor jocului „de-a hoții și vardiștii” în stil american, gangsterii înmînau această fantastică sumă... poliștilor, care la rîndul lor

³⁾ Regele a murit, trăiască regele!

⁴⁾ Mai țineți minte cif e salariul a peste 50 la sută din americani? Da? Atunci nu mai insistăm!

Serenada

În inundația promisiunilor electorale.

Desene de Justus din „Star”
(Minneapolis)

lui Al. Capone, regele neincoronat al oraşului în perioada prohibiţiei. Deoarece epopeea lui Capone aparţine unui trecut mai îndepărtat — înainte de cel de-al doilea război mondial — poate că unii cititori au uitat (sau n-au ştiut niciodată) că:

1) „marele Al” are pe conştiinţă 1.047 de asasinat *dovedite*⁵⁾, iar în casa de fier 400 de milioane de dolari, în a căror posesiune a intrat pe căile cele mai violente cu putinţă;

2) arestarea lui nu s-a produs ca urmare a crimelor comise, ci pentru că... nu şi-a plătit impozitul pe venituri;

3) după ieşirea din închisoare, Capone a abandonat ilegală indeletnicie a banditismului şi a adoptat-o pe cea foarte legală a anticomunismului. El este autorul citorva broşuri în care cheamă pe americani oneşti să facă front împotriva „pericolului roşu”. Este adevărat că s-au găsit sceptici care s-au întrebat ce înţelege Capone prin *americani oneşti*.

Prohibiţia a fost abolită. Al. Capone s-a pensionat, dar la Chicago gangsterii proliferază în continuare. Într-un articol apărut în „Harper's Magazine” este publicat un adevărat tarif al crimei: „Un asasinat la Chicago costă de la 50 de dolari în sus. Cu cât e mai importantă

5) Celelalte s-ar ridica, după unii, la peste cinci mii.

Gangsterul Frank Costello, prietenul primarului şi ambasadorului O'Dwyer, a fost recent eliberat din închisoare unde petrecuse 3 ani şi jumătate pentru că... nu şi-a plătit impozitele pe venit. Zgîritura de pe frunte nu se datorează brutalităţii poliţiei, ci unei ciocniri dintre capul lui Costello şi o cameră de televiziune. Căci, bineînţeles, la ieşirea din puşcărie gangsterului i s-au luat nenumărate interviuri de către reprezentanţii presei, radioului şi televiziunii americane.

victima, cu atât e mai mare preţul. Uciderea unui gazetar costă 1.000 de dolari, a unui businessman 5.000, a unei personalităţi oficiale 10.000, a preşedintelui unui trust — până la 50.000“.

După cum se vede, nu oricine îşi poate permite să trimită pe lumea cealaltă pe preşedintele unui trust. În schimb, exterminarea unui american de rînd este la îndemîna oricărei pungi, ceea ce dovedeşte că nu toate mărfurile de larg consum sînt scumpe în S. U. A.

Ciuperca gangsterismului creşte pe acelaşi gunoi al corupţiei. Cifra de afaceri a lui Capone era de 100 milioane de dolari pe an, din care aproape jumătate era cheltuită pentru mituirea oficialităţilor (guvernator, primar, judecători, poliţie etc.). La un banchet pe care l-a oferit vestitul gangster Genna, au participat un membru al Curţii Supreme a S.U.A. şi procurorul general al statului Illinois, care a ţinut... nu, nu un rechizitoriu, ci un toast în sănătatea lui Genna.

În Kansas City, Charles Binnaggio, care avea la activul său 83 de asasinat prin împuşcare şi şase prin otrăvire, era prietenul personal al guvernatorului statului Missouri, Carl Axtell. La înmormîntarea lui Binnaggio, care a pierit în floarea vîrstei, ucis de un rival mai iute de... pistol decît dînsul, guvernatorul, în mare ţinută de doliu, a urmat pe jos carul mortuar.

La Nashville (în statul Tennessee), primarul E.C. Lewis a păstrat prietenului său John A. Murrell o amintire atît de tandră, încît i-a ridicat o statuie în centrul oraşului. Murrell a fost un tilhar de drumul mare, care, printre alte isprăvi, a spintecat un copil de doi ani sub ochii mamei sale.

Oraşul Charlotte (în statul Carolina de nord) se remarcă prin două trăsături caracteristice: locuitorii săi frecventează bisericiile într-o proporţie mai mare decît în oricare alt oraş de pe glob şi este considerat capitala crimei din Statele Unite. Deşi e o aşezare relativ mică (100.000 de locuitori), în Charlotte se comit anual peste 1.000 de crime *nepedepsite*⁶⁾. Explicaţia este cunoscută de toată lumea: şeful bandei locale de gangsteri cumulează şi funcţia de şef al poliţiei oraşeneşti.

Exemple similare există încă cu sutele, cu miile, cu zecile de mii. Dar a sosit momentul să părăsim zonele periferice ale organismului d-lui Mod-de-viaţă-american şi să ne îndreptăm atenţia spre cîteva din suferinţele sale principale. Este ceea ce vom face într-un număr viitor.

6) Într-un singur an, 47 de asasinat au avut loc în acelaşi colţ de stradă.

Cinei fraţi pornese la drum...

Natalia.

Mergeam prin curtea Uzinelor de tractoare din Braşov, cufundat într-o discuţie cu un tovarăş, cînd din urmă clopoţelul unui electrocar ne făcu să tresărim. O fată cu faţa îmbujorată de frig privea la noi rîzînd văzîndu-ne speriaţi, apoi trecu mai departe şi se pierdu pe alei.

— E Maria, nepoata lui Braga... — mă informează însoţitorul meu.

Acest nume l-am uitat pe loc. Doar zîmbetul acela a persistat în memorie.

Trecînd prin secţia şasiu, nu ştiu cum se face că mi se pare că o văd pe fată la un strung. Privesc mai atent şi-mi dau seama că mă înşel. Totuşi, acelaşi zîmbet de adineauri lumina faţa altei tinere.

— E Eugenia, nepoata lui Braga... — îmi risipeşte nedumerirea tovarăşul meu.

Preocupaţi de calitatea pieselor, ne îndreptăm spre bancul de control. În faţa noastră o fată măsoară cu atenţie cotele unor piese.

— Victoria, nepoata lui Braga... — mi-o prezintă însoţitorul meu.

„Asta e culmea! — mormăi în sinea mea. Pe unde mă învîrt, dau numai de nepoatele acestui Braga!” Dar cum aveam alte lucruri de aflat, uit totul pînă cînd, mergînd pe linia de şasiuri,

întîmplarea făcu să mă opresc în faţa unor fuzete. Un tînăr, întors cu spatele spre noi, lucra fără să ne bage în seamă. Cînd să plecăm mai departe pe flux, însoţitorul îmi spune:

— Ştii cine e tovarăşul?

— Habar n-am!

— Dumitru, nepotul lui Braga...

Intrigat, m-am oprit pe loc.

— Ascultă — zic — Braga asta al dumitale mai are mulţi nepoţi?

— Pe tovarăşa Natalia de la planificarea secţiei. Dar de ce mă întrebî?

... Din această întrebare s-a născut povestirea despre drumul orfanilor crescuţi de maestrul Constantin Braga.

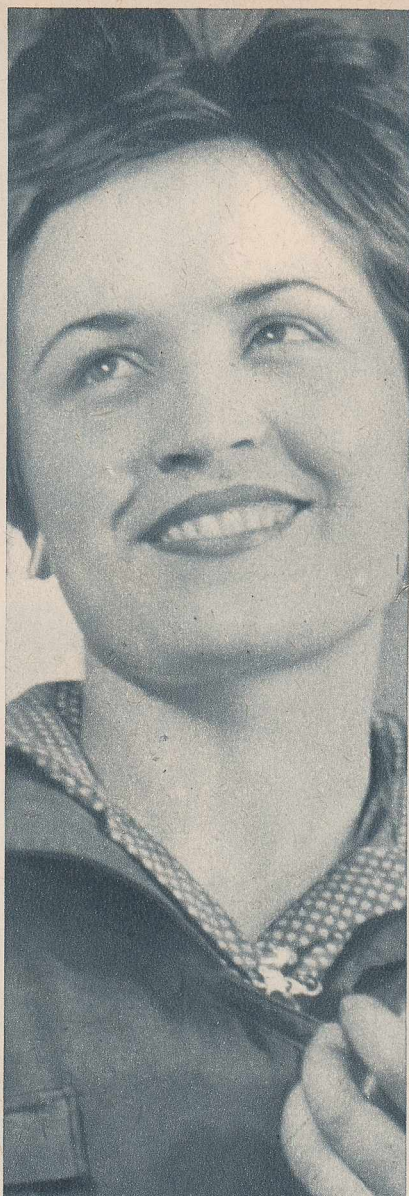
Primul zbor

Pe tata, plecat la război, copiii abia îl cunoşteau. Cei mici îşi aminteau de el ca în vis. Într-o zi răsări în bătaură un soldat sleit de puteri şi neras de multă vreme. Cei mici, aflînd că e tatăl lor, îl priviră cu uimire şi sfioşenie. Vasăzică așa arată tatal Soldatul Gheorghe Curecheru venise într-un scurt concediu. Dar nu mai avea să plece niciodată din sat: după cîteva săptămîni muri de tifos. Şase copii umplură bătaura cu plînsul lor.

În acei ani de după război, asupra Moldovei se abătura zile

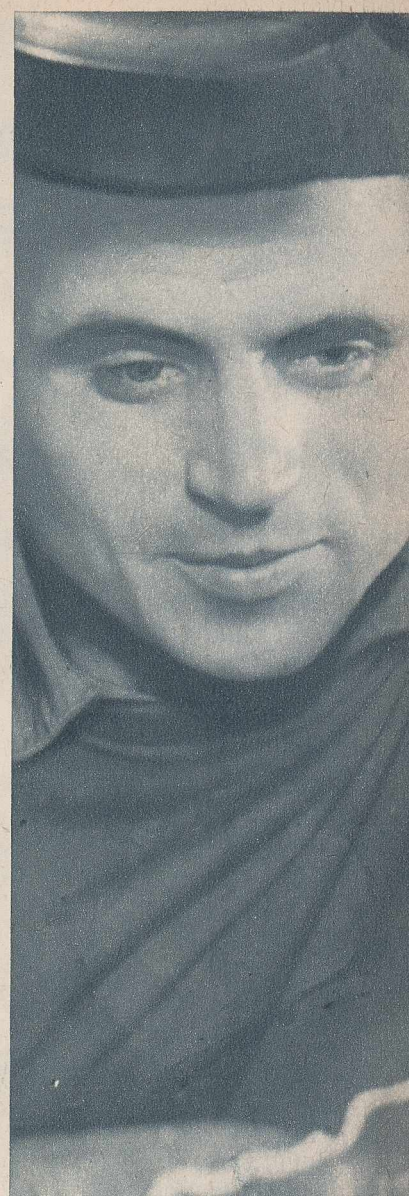
Maria.

Victoria.

Eugenia.

Dumitru.

le restricte. Seceta, la braț cu oametea și molimele, cutreierau atele secerând oameni și dobioace. Nici prapurii scoși pe arină, nici rugile și nici măcar acrimile nu înduplecară cerul. Și copiii cereau mămăligă...

Dar mămăligă nu era. Și oamenii începură să părăsească satele moldovene, căutând de mâncare prin alte colțuri de țară.

Cu unul din „trenurile foamei”, în care în nopțile lungi oamenii visau ploaie și mămăligă, plecă și Natalia la Brașov. Avea șapte ani și nici nu bănuia că drumul acela era începutul spre o altă viață.

Fata cu ochi sperioși era prima din familie care căuta să evadeze dintr-o lume a mizeriei. Ajunsă la Brașov, ea a găsit căldura unui cămin în familia muncitorului Constantin Lungu. În casa cea nouă de la oraș, Natalia a simțit o dragoste la fel de caldă ca și cea părintească. Îi lipseau doar cîmpurile pe unde copilărise. Așa se face că deseori dispărea prin livezi și nu se întorcea pînă seara târziu. Și, curios, nimeni nu-i zicea nimic. Fetița ahtiată după cîmpurile natale nu știa că muncitorul Lungu, toropit de somn și oboseală, o aștepta după o zi grea de muncă ca să-și facă lecțiile. Și împreună silabiseau la citire, făceau socotelile la aritmetică și deseori seara se încheia cu o

poveste. Numai cîteodată tutorele — care își petrecea multe ceasuri din timpul liber cu dînsa — se supăra. Nu-i plăcea să vadă cărțile rupte, cu filele îndoite sau pătate. Și-o probozea. Doje-nile au fost folositoare. Fetița a devenit o elevă ordonată, care învăța din ce în ce mai bine. Cînd a terminat cursurile secundare, Lungu se sfătui cu maestrul Braga și hotărîră s-o aducă în uzină să se califice. Ea este „Natalia de la planificare”, despre care ni se spusese că e nepoata lui Braga. Oamenii îi spun astăzi așa, pentru că maestrul a fost acela care a îndrumat-o ani de-a rîndul.

— Dacă ai ști cum o iubesc oamenii! — îmi spune nu fără mîndrie tovarășul Braga. Au ales-o chiar în comitetul U.T.M. pe uzină...

Trei copii privesc pe geam în noapte

Copiii se înghesuie la geam și privesc în noapte. Toată lumea doarme, numai ei, fără somn, își lipesc nasurile de geam și așteaptă să răsără zorii. Copiii au pornit în călătoria asta după o mare nenorocire: moartea mamei. Cel din mijloc, mai răsărit, e Dumitru, sau, cum îi zice toată lumea: Mitică. În stînga, Victoria, în dreapta, Eugenia. — Ce vezi, Mitică?

— Hi... Nu văd ni'c... Mitică își plimbă degetul pe geamul aburit.

— Ce vrei să scrii Mitică? Cele două surori rîd.

Ce-ar putea să scrie Mitică? Are 13 ani și e analfabet. Tace rușinat. Dar cînd era să învețe carte? Cît era ziulica de lungă și-o petrecea pe cîmp, cu vacile. Vacile altora. Acum mergea la Brașov, pe urmele Nataliei. Acolo o să învețe cu siguranță carte.

Și au ajuns la Brașov. Aci cei trei orfani au fost luați de cumnatul lui Lungu: maestrul Braga. Alături de Dragomir, fiul lui Braga, aveau să crească și cei trei frați ai Nataliei.

„O să mă dea nenea Braga la școală!” — își spunea Mitică.

Dar primul drum l-a făcut la spital. La un consult medical i se descoperise o cavernă la plămîni. Slugărind ici, colo, băiatul trăise la voia întîmplării. Dormise pe cîmp în zile de toamnă ploioase, răbdase de foame. Îngrijit cu dragoste, băiatul s-a însănătoșit și cei din juru-i începură să-l îndrume spre o meserie. Dar ca să intre în uzină, așa cum era și dorința lui, și intenția maestrului Braga, trebuia musai să aibă măcar patru clase elementare. Iată însă că în clasa întîi toți colegii lui erau niște prichindei, care se învîrteau în jurul lui ca niște sfrleze și rideau că e atît de mare. Pe Mitică îl prinse rușinea. Și,

dacă ar fi fost după el, și-ar fi luat lumina în cap. Pînă cînd să mai rabde bătaia asta de joc din partea unor mucoși?

Maistrului i-a trebuit mult tact și răbdare timp de patru ani pentru ca băiatul să termine cele patru clase. Dar, după cum vom vedea, nărăvașul Mitică avea să-i mai dea de furcă. Maistrul Braga dorea să ardore să facă din cei trei copii oameni adevărați. A renunțat la toate pentru dînșii. Dintr-un singur salariu el hrănea acum trei guri în plus și îmbrăca trei ființe. Visa ca acești copii, care nu erau ai nimănui, să ajungă oameni întregi, folositori societății și cu care odată și odată să se poată mîndri.

Și iată-l pe Mitică. Toți strungarii de categoria lui cîștigă cel puțin opt, nouă sute, dar salariul lui nu atinge niciodată aceste sume. Deseori, cînd îl căuta în secție, vedea că lipsește.

— Unde-ai fost, băiete?
— Nu mai țin minte...
— Mă faci de rîs. O să zică tovarășii că te cresc prost.
— Ei și!...

Maistrul Braga nu mai dormea nici noaptea. A fost oare prea indulgent cu băiatul? N-a știut cum să-l ia? Unde-i greșeala? Hotărît lucru că trebuie să mai stea temeinic de vorbă cu dînsul. Și a stat. Dar în zadar.

— Mergi la nepotul dumitale să vezi ce treabă bună ți-a făcut

— fi strigară într-o zi niște muncitori rizând.

Lângă strungul lui Mitică, o mulțime de role rebutate.

Maistrul Braga se frământa. Băiatul are îndemnare și pricepere, dar îi lipsește atenția și dramul acela de conștiință profesională. El știe că toate se sfîrșesc cu o morală aspră, dar că niciodată omul care îl crește nu-și va călca pe inimă ca să-l sancționeze. Asta e greșeala. Ea trebuie curmată chiar dacă va stîrni proteste, lacrimi sau rugăminți. Și, ca primă măsură, cere mutarea lui la oțelărie unde va lucra sub îndrumarea altui maistru.

Maistrul Braga se interesează de comportarea lui Dumitru la noul loc de muncă fără ca acesta să știe și, din cînd în cînd, se sfătuieste cu maistrul de la oțelărie. Lucrurile prind să meargă mai bine. Noul colectiv este exigent și influența lui e binefăcătoare și se răsfîrge din plin asupra tînărului recalitrant. Acum pare mai serios. Cîteodată, seara, acasă, îi spune, mai în glumă, mai în serios: „Matale erai un maistru tare bun...“ Dar Braga se face că nu înțelege aluzia. Îl bucura în sinea lui faptul că tactica sa dă roade.

... De la aceste întîmplări au trecut ani. Dumitru lucrează azi tot la secția șasiu, cu maistrul Braga.

— Mitică al meu e acum fruntaș — ne spune maistrul. Mi se pare chiar prea serios, tovarășe. Auzi dumneata: să nu faci curte nici unei fete! Îl întreb și eu cîteodată: „De ce, Mitică?“ Și știți ce-mi răspunde? „Sînt foarte ocupat cu școala“. Credeți că este un motiv serios? Eu nu cred.

Trei imagini

Prima și cea mai pregnantă amintire e următoarea: cele două fete, Victoria și Eugenia, cu picioarele încă zgîriate de spinii cîmpurilor, îmbrăcate în rechite înflorate, stau în mijlocul camerei și privesc ca vrăjite pantofii cei noi care strălucesc de lustruiți ce sînt. Nu îndrăznesc nici să se miște, nici să vorbească. Sînt primii pantofi cu adevărat frumoși pe care i-au încălțat vreodată...

Consiliul de familie a hotărît ca cele două surori să fie trimise la o școală agricolă: la Dumbrăveni. Fetele sînt silitoare și familia maistrului Braga vede cu satisfacție că eforturile bănești pe care le face sînt îndreptățite.

Dar socoteala de acasă nu se potrivește cu cea... de la școală: fetele învață bine, dar pe ele le atrage uzina.

Și iată cea de-a doua imagine de neuitat pentru maistrul Braga: o dimineață cu soare cald. Trei fete și un băiat sporovăiesc veseli pe aleea ce duce la uzină. El tace și-i privește cu bucurie reținută.

Cea de-a treia imagine de neuitat: pe Eugenia o repartizase la o mașină de găurit. Dar într-o zi o vede pe fată că vine plîngînd la dînsul:

— Să știi că plec dacă mă mai ții la mașinile astea.

— Șterge-ți lacrimile—o ia el domol. De ce vrei să pleci?

— Păi toată ziua fac același lucru: găuresc, găuresc. Vreau să mă pui la un strung. Acolo îmi place mie să lucrez...

Au trecut de atunci cinci ani. Eugenia e strungărită fruntașă.

— Fata asta are o voință cum n-am văzut — ne explică tovarășul Braga. O să ajungă departe. Ca să-ți spun drept, sînt foarte mindru de dînsa...

Maria

Maria a venit la Brașov să-și vadă fratele și surorile și, pur

și simplu, n-a mai vrut să se reîntoarcă în sat unde din în-treaga ei familie nu mai era nimeni altcineva decît o singură soră: sora cea mai mare. Maistrul Braga s-a uitat la fata aceea de șaptesprezece ani, cu cozi lungi și privirile domoale, și a zis că unde au trăit și crescut pînă acum patru copii, o să crească și al cincilea. Se născuse de-acum în el o tainică pasiune de pedagog. Îi făcea plăcere să modeleze sufletele acestea, să le urmărească dezvoltarea, să le găsească un drum în viață. Și de fiecare dată se bucura cînd descoperea în caracterul copiilor trăsături demne să fie dezvoltate. S-o luăm de exemplu pe Maria.

Maria s-a calificat la o mașină automată de găurit și muncea cu tragere de inimă. Deseori în pauza de prînz, trecea să stea de vorbă cu dînsa. I se păru nefiresc că în repetate rînduri a găsit-o lucrînd.

— Nu mergi să mîncîci?

— Dar am mîncat...

— Așa pe fugă? Doar nu te zorește nimeni.

— Nu, dar decît să stau de vorbă cu fetele...

De fiecare dată invoca un motiv. Abia mai tîrziu îi mărtu-

risi taina acelor zile: nu era mulțumită de ea însăși, i se părea că lucrează prea încet și prea puțin, voia să se perfecționeze, să fie la fel ca cel mai îndemnic muncitor din secție. Este această dorință, la vârsta ei, semnul unui orgoliu?—se întrebă maestrul Braga. Sau conștiinciozitate?

Timpul a dovedit că a fost conștiinciozitate.

★

Iată pe scurt povestea celor cinci orfani. Și te întreb: care ar fi fost destinul lor altădată? Dacă ar fi găsit, să presupunem, înțelegerea unei asemenea familii ca aceea a maestrului Braga, ar fi avut acesta posibilitate materială să-i crească și să-i educe? Fără îndoială că nu. Ei au avut fericirea să trăiască într-o epocă nouă, socialistă, în care nimeni nu este lăsat pradă nenorocirii și întâmplării. Iată explicația afecțiunii pe care au întâlnit-o în familia maestrului și a grijii și sprijinului colectivului de muncitori din uzină.

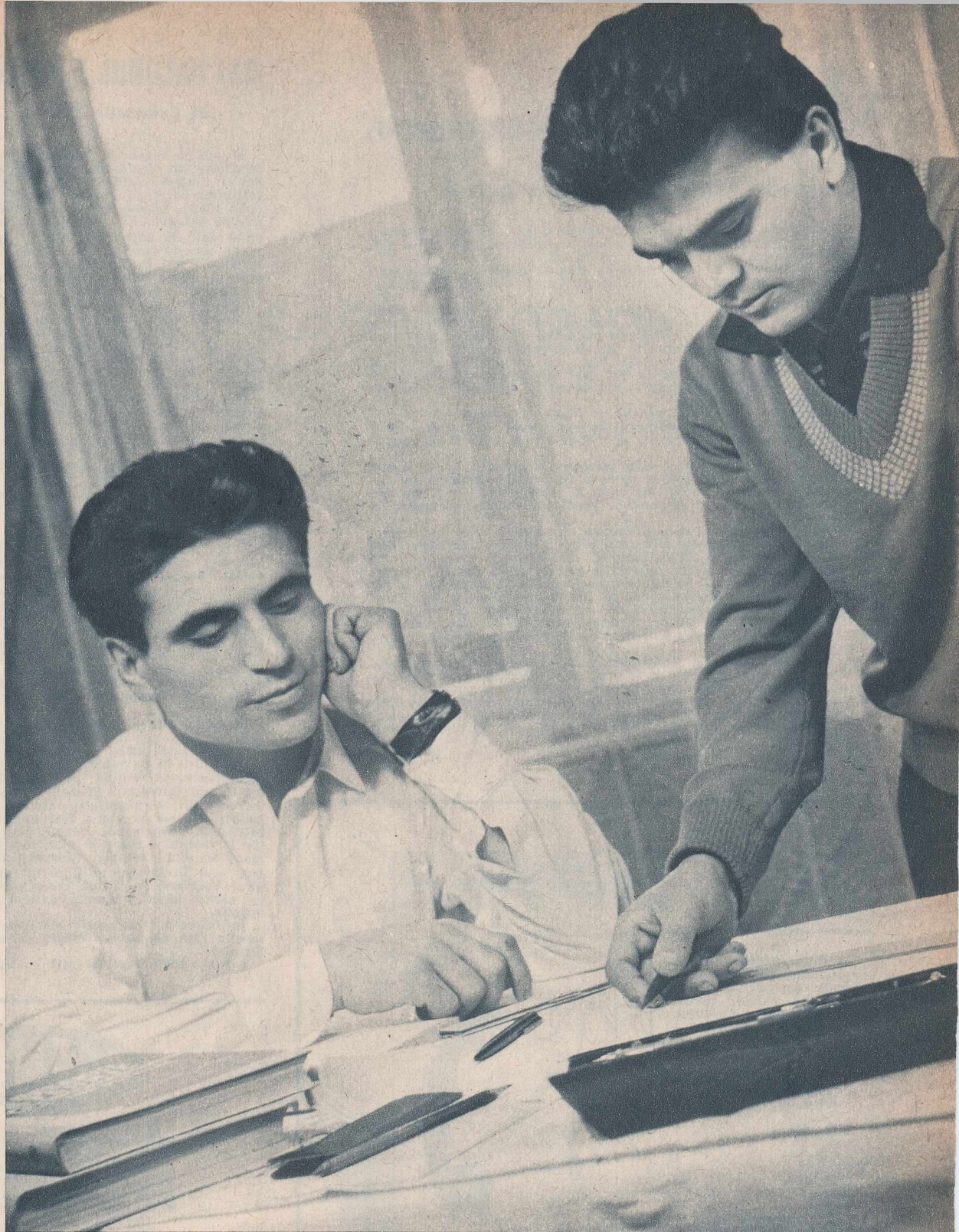
C. BÓZBICI

Fotografia de **S. STEINER**

Totdeauna un sfat e folositor. Mai ales dacă vine de la omul care ți-a fost nu numai maestru, dar și părinte!...

Un ajutor frățesc... Dragomir fiul maestrului Braga, student în anul II la cursurile serale ale Institutului politehnic din Brașov, îl ajută deseori la întocmirea temelor pe Dumitru, care este încă elev.

○ familie într-adevăr numeroasă...

„Unde vîntul miroase a petrol“

Cu recentul său volum „Unde vîntul miroase a petrol“, Ioan Grigorescu revine la o temă favorită sub semnul căreia a și debutat acum cîțiva ani. Este vorba de lumea petrolului de ieri și de azi.

Istoria petrolului este înstrășnată de dramele multor oameni simpli răpuși de pofta neostoită de bani a afaceriștilor („Comoara lui Montezuma“, „Cinema Madagascar“).

Peste peisajul insalubru al cartierelor periferice de altădată plana spectrul mizeriei. Găzari, tîmchigii, cărbunari la calea ferată, lăutari și hamali — cu alte cuvinte, populația periferiei prahovene — se zbateau în ghearele traiului de înfometare la care îi condamnă exploatarea capitalistă. Războiul sporește dificultățile lor. La greutățile materiale se adaugă crime îngrozitoare. Țiganii sînt deportați de autoritățile fasciste în Transnistria („Țiganiada 1942“), perceptorii își fac „datoria“ cu prisosință („Strada Luciana“).

Petrolul, izvor de suferință pentru cei mulți, îi îmbogățește pe afaceriști, pe rechiniții marilor combinații, ai căror agenți și avocați pun la bătaie totul (oameni, morală etc.) spre a-și atinge țelurile mercantile („Febră“, „Columbina“).

Despre forța care, în numele unor idealuri înaintate, se opune acestei lumi descompuse, Ioan Grigorescu vorbește în impresionanta narațiune „Tizul“, în care descrie sacrificiul erotic al mecanicului de locomotivă Fane Grădinaru, ce refuză să conducă garnitura cu soldați împotriva ceferiștilor în grevă.

Reflectarea actualității este întreprinsă în nucea ce-și împrumută titlul volumului „Unde vîntul miroase a petrol“, precum și în alte cîteva schițe, ca „Neastîmpăr“ și „Ochii lupului“. Eroii nucelei amintite, inginerul Andrei, dorește să redea producției sondele de la Runcu părăsite ca scutite, dar ascunzînd în fapt resurse considerabile. Zugrăvit ca un entuziast, el personifică pasiunea muncii libere, avîntul culezător. Păcat că datele psihologice ale personajului sînt sumar dezvoltate, iar mobilurile gesturilor sale enunțate exterior, nesemnificativ. Mai bine realizată, schița „Ochii lupului“ vorbește antrenant despre munca pasionată a petroliștilor din zilele noastre.

Dar ca și în povestirile despre trecut, lucrările închinat peisajului petrolilor contemporan se resimt de pe urma unei preferințe abuzive pentru episodul spectacular — în dauna, uneori, a reliefului caracterelor.

Constructor talentat de medii variate, observator atent și sensibil, Ioan Grigorescu tinde spre deplină valorificare a aptitudinii sale fundamentale: dinamismul epic. Cu rezervele menționate, rezultatele sînt, cert, meritorii.

H. ZALIS

În prima etapă a returului, Steaua învinsese în deplasare Petrolul. Studenții clujeni pierduseră la ei acasă înfrînirea cu Steagul roșu. În cea de-a doua etapă, Steaua pierde la București în fața Științei Cluj! Este oare fotbalul chiar atît de supus hazardului? Oare vorba aceasta care circula atît de frecvent „balonul e rotund“ tinde să înlocuiască datele (cîtuși de puțin) obiective ale unei dispute fotbalistice?

Accidente, surprize se ivesc destul de des în sport. Am asistat la partide în care echipa învinsă la un scor categoric ar fi meritat să iasă ea învingătoare la un scor dublu. De fiecare dată însă a intervenit „ceva“ care a dat lucrurile peste cap. Nu „bare“, nu șuturi deviate în ultimă instanță sau trecînd la cîțiva milimetri pe lângă poartă, nu apărători în formă excepțională, nu ezitări sau lufuri în fața porții goale, nu, nu, nu! Toate acestea au existat, dar toate acestea au fost determinate de „ceva“. Toate acestea au fost efectul, urmarea unei cauze precise. Cînd zece sau douăzeci de „bombe“ sînt apărute sau greșesc cu cîțiva centimetri ținta, cînd zece sau douăzeci de șuturi posibile devin lufuri sau ezitări, nu se poate explica aceasta numai prin „ghinion“, neșansa sau apărare de netrecut. Nu! Explicația, cauza, se află, credem, în starea psihică a jucătorilor. E adevărat, balonul e rotund, dar dacă e lovit cum, cînd și unde trebuie, rotunjimea lui se transformă într-o sinteză, într-un simbol al armoniei, preciziei, siguranței. În această situație balonul nu contrazice legea, ci-i corespunde. Cum e firesc de altfel.

Studenții clujeni i-au învins pe militari pentru că au jucat ei mingea și nu s-au lăsat jucați de mingea. Pentru că au reușit să se autocontroleze, să se stăpînească, să rămîna lucizi și calmi tot timpul întrecerii. Și dacă cineva a intruchipat la superlativ starea lor psihică, atunci acesta a fost Popescu, inteligent, inepuizabil, creator, destructiv și mai ales calm, și mai ales calmant în stînul echipei. Studenții clujeni i-au învins pe militari în ciuda unui Voinescu în formă excepțională, în ciuda unor momente extrem de dificile.

Înfrînirea lor cu aceste momente și reacția față de ele au clădit victoria Științei.

Aproape toată repriza întîi studenții

au fost în ofensivă. Voinescu apăra totul dar la un șut puternic, pe sus, nu mai are ce face. Surprinzător, arbitrul de margine semnaleză ofsaid. Și mai surprinzător arbitrul de centru stabilește infracțiunea. N-a fost pasă, n-a fost centrare, ci șut clar la poartă. Studenții depășesc momentul și-și continuă ofensiva. Spre mijlocul reprizei o pasă la semînfînțime e barată de brațul întins al lui Hălîmăgeanu și normal la altă direcție. Aceasta în mijlocul carului de pedeapsă. Arbitrul se pitește, se lasă pe vine parcă pentru a vedea mai bine faza trecută (de fapt un gest de teamă, de lipsă de răspundere, de ezitare, o încercare instincțivă de a se ascunde, pentru că nu-mi închipui că a vrut să intre în pămînt de rușine). Studenții, publicul, reclamă „11“ metri. Militarii nici măcar nu încearcă să protesteze. Nu se întîmplă însă nimic. Prestigios, ferm și amenințător, arbitrul își definitivază lipsa de răspundere (nu putem folosi cuvîntul „hotărîre“, pentru că aceeași lipsă de răspundere o va manifesta și mai tîrziu, cînd, probabil, printr-o încercare de „autocontrol“ — preferăm să o numim „compensație“ — închide ochii la o încercăciună a apărătorilor Științei în careul de pedeapsă).

Acesta a fost momentul cheie al meciului. Militarii au răsufat pesemne ușurați că au fost scutiți de un moment greu. În clipa aceea studenții au înțeles însă că trebuie să lupte și mai energic pentru victorie. În loc să se resemneze și-au ascuțit eforturile.

Aici s-a cîștigat partida. Pentru că flamura victoriei n-a fost agățată de cîul nesigur al unui „11“ metri, ci a fost încredințată echipei, puterii sale, capacității sale. Cu acest aut moral studenții au rezistat cînd au fost conduși, au reușit să egaleze; după ce au pierdut centrul terenului au reușit să-l cucerească și după ce au înscris golul victoriei, cînd mai erau eteva minute de joc (amintindu-și probabil de minutul în care au primit două goluri de la Steagul roșu), au fost capabili de o ultimă descărcare de energie. În loc să „fînă“ mingea, au dus-o mereu înainte spre poarta adversă.

Studenții au învins pentru că au văzut în rotunjimea balonului nu hazard, ci o calitate, chiar dacă e uneori negată de fluierul unui arbitru. Au învins într-o luptă sportivă, corectă, în care jucătorii ambelor tabere au reușit pe alocuri chiar să se respecte.

AGENDA

● „Vin oaspeții, vin...“ se intitulează noua comedie poloneză la a cărei punere în scenă au contribuit trei tineri regizori: Romuald Drobaczynsky, Jan Rutkevyczy și Gerard Zalesky. Filmul este alcătuit din trei nu-

vele cinematografice în care peripețiile diversilor turiști sosiți în Polonia Populară constituie simburile anecdotice. În fotografie: artista Wanda Koczevska într-un episod al filmului.

● Pentru filmul „Noaptea de ajun“ (ecranizarea povestirii cu același nume din ciclul „Serile în cătun, îngră Dikanka“ de Gogol) a fost nevoie ca grupul de creatori să străbată toată Ucraina pentru a găsi un peisaj demn de a evoca Malorusia gogoliană. Din pricina radio și tele-antene-

lor și a stîlpilor de înaltă tensiune a fost necesar ca minunata noapte ucraineană să fie filmată... în peninsula Kola, îngră cercul polar.

● În noiembrie 1962 se vor aniversa o sută de ani de la nașterea marelui dramaturg german Gerhardt Hauptmann. De pe acum presa începe să se ocupe de viața și opera scriitorului. Printre altele, în zările vest-germane au început să apară știri contradictorii în legătură cu lucrările nepublicate ale lui Hauptmann. Astfel, se vorbește de o arhivă cuprinzînd peste treisprezece lazi cu manuscrise, fragmente, jurnale și notații, pe care Benvenuto Hauptmann, fiul dramaturgului, ar fi vindut-o în Elveția. Știrea a provocat puternice resentimente în rândurile oamenilor de cultură germani.

● Autoarea lucrării „O fată neobișnuită“, volum care s-a bucurat de succes în R.D.G., Ruth Werner, și-a închinat noua sa

carte activității și vieții unei eminente comuniste germane, Olga Benario, fosta soție și tovarășă de muncă a lui Luis Carlos Prestes, președintele Conducerei Naționale a Partidului Comunist din Brazilia.

Vi s-a defectat aragazul?
Telefonați cu încredere cooperativei
METALO-CASNICA

Cooperativa execută în bune condiții reparații de mașini aragaz, reșouri, radiatoare, mașini de călcat, revizuirii și transformări, lăcătușerie, chei, broaște.

Reparații ireproșabile numai la

Sigur și la timp vă repara

Cooperativa METALO-CASNICA

Notați-vă adresele unităților special amenajate:
Calea Văcărești 11, telefon 21.33.72, bd. Dimitrov 124, telefon 11.49.69,
Calea Griviței 102, Calea Moșilor 362, telefon 11.09.98, strada Mendeleiev 12, telefon 16.32.61, strada Mihail Eminescu 149, strada dr. Felix 51, strada Tr. Speranța 176, strada 30 Decembrie 27, Calea Ducești 80,
strada Smlrden 50, Șoseaua Armatei Sovietice 120, Calea Moșilor 166,
Șoseaua Pantelimon 42-44, strada Aviator Știțeanu 4.

POEȚII CÎNTĂ PRIMĂVARA

2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14
	A	N		M							
U	B	I		M	A	M	A				
			A	N							
			T								
				M	A	R	T	I	E		
										V	U
V										E	
A	T									R	
R										D	
A							G	A	T	E	R
A	L	E	C	S	A	N	D	A	R	I	

RIZONTAL: 1) „Se-nalță abur moale din grădină / Pe pornese furnicile la drum / Acoperișuri vestede-n lă-
 ă / Intind spre cer ogeacuri fără fum” (Topîrceanu) —
 orul tabloului „Odihnă pe cîmp”. 2) A compus „Valsul
 aăverii” (din opereta „Povestea anotimpurilor”) —
 rele popular al lunii martie. 3) A îndrăgi — Fata
 icii — Ca fructul necopt (fem.). 4) Oraș în Mexic
 uțorului poeziei „Tarină”, despre care spune astfel în
 ma strofă: „Și îți șade-atît de bine / cînd se-ngemă-
 ă-n zori / brațe de tărani, unite-n / cîntec de privighe-
 — Interjecția cetățeanului turbulent. 5) Uns cu
 ială — Cîmpenes. 6) Nume masculin — Luna ghio-
 r și a mărtișoarelor. 7) Autorul versurilor: „Ah,
 ulce e povara / Mugurilor noi / Primăvara, primăvara,
 sit la noi” („Cîntec de martie”) — Poezie de Maria Banuș
 icul „S-arată lumea” — Victor Ursu. 8) Poet latin exi-
 la Tomis — Carbonizat — Compozitor francez, autorul
 arilor „Bolero”, „Pavană pentru o infanță moartă” etc.
 e află în tolu muncilor agricole de primăvară — Se
 tează primăvara (pl.) — Nepăsător (fig.). 10) Sfidat —
 ar — Compozitor român, autorul piesei corale „Cîntec
 le primăvară”. 11) Unu și una! — Fluturași în deve-
 — Ferăstrău mecanic. 12) Autorul versurilor: „Un
 le iarbă verde, o rază-nălțitoare / Un gândăcel, un
 ir, un clopoțel în floare / După o iarnă lungă și-un
 nemărginit, / Aprind un soare dulce în sufletul uimit
 rșitul iernii”).

VERTICAL: 1) Miel născut primăvara, foarte de timpu-
 — Poet clasic român, autorul poeziei „Concertul pri-
 erii”. 2) Umezit de lacrima dimineții de primăvară —
 escarea primăverii. 3) Primăvara în floare (fem.). 4)
 a primăverii cu „pelin” și iarbă verde — Jilav —
 un (abr.). 5) Din primăvară în primăvară — Loca-
 e în Algeria — Plantă leguminoasă (pl.). 6) Termen
 t — Sport pe apă. 7) Autorul tablourilor „Ghiocelii”,
 het de Iliac”, „Cireșe” etc. — Lună de primăvară
) — Zaharia Șerban. 8) Înmușurește și înfloreste pri-
 ara — Autorul nuvelei „Execuția din primăvară”. 9)
 are agricolă de primăvară — Harnașament. 10) Vechi
 itori din nordul Spaniei — Grigoraș Dinicu. 11) Leliiță,
 ță (Olt.) — Un pic — Se folosește primăvara la cură-
 ... generală. 12) Nu sare departe de butuc — Făcut
 oie (pl.). 13) Acid al borului — „La iarbă...”, tablou
 erona. 14) Primăvara a „plantat” în vie — Autorul
 urilor: „Cineva e-o furcă năzdrăvană, / soarele l-a
 rlit pe cer / și-au pornit tractoarele în goană, / glas
 zînd de păcură și fier” („Primăvara”).

Cuvinte rare: ORO, BIAR.

Colțul cosmeticienei

Receptul diferitelor băi

general o baie caldu-
 -proximativ 37° C) în-
 ă obsoala. Iată câteva
 e de diferite băi:
 ia sărată este foarte
 itoare. În apa de baie
 vați 250 gr sare (de
 rință grunjoasă).
 ă de foi și flori
 lei se remarcă prin
 rietățile ei calmante.
 ți o infuzie de 5 kg
 fierbinte cu 500 gr foi
 ori de tei, pe care o
 ți în baie. Mai adău-

gați 2 gr bromură de po-
 tasiu și 1 cmc esență de
 brad.

Baia numită de Vichy
 este de asemenea calmantă.
 Dizolvați în apa de baie
 400 gr bicarbonat de
 sodiu.

Baia pentru piele usca-
 ță. 200 gr glicerină în
 apa de baie au un efect
 minunat pentru această
 categorie de piele.

Georgeta MĂLIN

FLACĂRA

revistă social-politică
 și literar-artistică

Anul XI — Nr. 13 (357)
 31 martie 1962

REDACTIA: Casa poștală: 3507
 BUCUREȘTI of. 33, Tel. 17.60.10.
 PIAȚA ȘCINTEI int. 1744

ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la
 factorii poștali și difuzorii voluntari din
 întreprinderi și instituții.

PREȚUL 3 luni: 26 lei
 ABONAMENTELOR: 6 luni: 52 lei
 un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Școlii.

PUȚINĂ GEOGRAFIE

FILOLOGICĂ

În vorbirea curentă folosim deseori cuvinte care se leagă de nume de țări, de regiuni, de localități. Adică facem geografie fără să ne dăm seama. Desigur nu e greu să recunoaștem numele Olandei cînd cerem vînzătorului cîtiva metri de olandă sau de olandină. Valsul boston ne amintește de orașul Boston din America, iar havaiana ne sugerează insulele Hawai, unde europenii au înflorit pentru prima oară instrumentul muzical cu un timbru atît de plăcut. Nu e pentru nimeni o taină că blana de astrahan ascunde în denumirea ei localitatea și regiunea Astrahan din U.R.S.S., de unde iau de multă vreme calea comerțului renumitele piei și blănuri. Vă mai amintiți poate, de la geografie sau din ziare, de orașul african Fez, din Maroc. Din portul național al localnici-

lor face parte o bonetă caracteristică, prevăzută cu un ciucure. Ați ghicit: e vorba de fes. Și fiindcă sîntem în Maroc, e cazul să pomenim de articolele de marochinărie. Meșterugarii marocani au devenit, acum multe secole, celebri pentru arta de prelucrare a pieilor și numele lor a ajuns în Europa occidentală o dată cu produsele fabricate de ei. Pentru a încheia cu un cuvînt poetic scurta noastră listă, ne vom referi la meandre (șerpuri, cotituri ale unui râu). Cuvîntul acesta ne trimite cu gîndul departe, în Asia Mică, unde curge râul Meandru, caracterizat tocmai prin drumul său foarte întortocheat. Prin intermediul limbii grecești (grecii au cunoscut denumirea aceasta încă din antichitate), cuvîntul a pătruns în numeroase limbi europene.

Sorin STATI

O CONDAMNARE LA MOARTE PENTRU „NIMIC”

Nu este vorba despre o butadă, ci despre o condamnare la moarte literalmente pentru „nimic”. În 1544, la Facultatea de teologie din Paris, s-a primit o scrisoare care cuprindea un denunț împotriva tipografului Etienne Dolet din Lyon, în care se arăta că acesta imprimă cărți ce propagă ateismul. Drept dovadă, denunțorii se refereau la o carte unde era tipărită următoarea frază: „După moartea ta, te vei prefăce în nimic”. Tocmai cuvîntul „nimic” a format obiectul acuzației împotriva lui Dolet. El a fost învinuit că neagă... nemurirea sufletului.

Judecarea sa a fost scurtă. Dolet a fost condamnat la moarte și ars, împreună cu cărțile, absolut pentru „nimic”. De fapt însă denunțul nu fusese făcut din cauza acestui cuvînt. Cu cinci ani mai înainte, în orașul Lyon, muncitorii tipografi, care munceau din greu cîte 15 ore pe zi și erau prost plătiți, intraseră în conflict cu patronii. În această luptă Dolet luă parte muncitorilor. Patronii nu i-au iertat acest lucru și drept răzbunare i-au făcut denunțul în care au folosit pretextul de la care i s-a tras moartea.

MATEMATICA PUSĂ LA INDEX

Ca și alți oameni de știință, matematicienii au fost în trecut obiectul unor crunte persecuții. Împăratul Teodosie decretase în sec. al V-lea: „Nimeni să nu ceară sfaturi de la vreun ghicitor sau matematician”. În codul de legi din anul 529 al împăratului Justinian, există un capitol intitulat „Despre răufăcători, matematicieni și alții de acest fel”. În timpul Renașterii, călugărul dominican Caccini din Florența cerea ca în întreaga lume creș-

tină matematicienii să fie arși pe rug. Șeful inchiziției din Spania, Torquemada, l-a trimis pe rug, în 1486, pe matematicianul spaniol Valmes, pentru că acesta afirmase că a găsit rezolvarea ecuației de gradul al patrulea, ceea ce, după cum se spunea, ar fi „din voiața lui Dumnezeu” inaccessibil minții omenești. De altminteri, dușmanii progresului au răspîndit întotdeauna ideea greșită că matematica nu poate fi înțeleasă decît de un număr foarte restrîns de oameni.

Palpitațiile constituie un fenomen anormal al funcției cardiace — deși ele nu trădează totdeauna o stare de boală. Se manifestă ca niște bătaii ale inimii percepute de acei cărora în mod subiectiv li se pare că simt fie o durere în piept, fie o simplă jenă. În ambele cazuri senzația este incomodă. Persoanele care resimt palpitații au manifestări diverse față de acestea. Fața li se înroșește sau li se îngălbenesc și apar transpirații reci; uneii bolnavi stau nemîșcați refîinîndu-și respirația, alții, dimpotrivă, devin agitați, neliniștea fiind pînă la dispariția fenomenului. Palpitațiile se pot ivi și la persoane cu o inimă perfect sănătoasă, în diferite împrejurări, cum sînt: emoțiile, eforturile mari, trezirea din somn după coșmaruri. De asemenea, pot apare la persoane care fac abuz de tutun, alcool, cafea. În mod deosebit de frecvent palpitațiile se întîlnesc la persoanele nervoase. Indiferent însă de circumstanțe, apariția palpi-

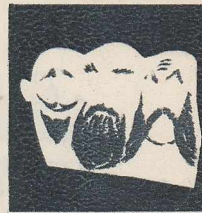
PALPITAȚIILE

țiilor trebuie să constituie un semnal care să ne determine a consulta medicul. Există o serie de boli de inimă în care palpitațiile apar fie ca un semn precoce al acestora, fie ca un semn de suferință deosebită a unei inimii cunoscută ca bolnavă. În primul caz medicul va constata dacă este vorba sau nu de o maladie cardiacă care generează palpitațiile, iar în al doilea caz medicul va pune în gardă bolnavul pentru a evita agravarea bolii. La bolnavii cu stenoză mitrală, palpitațiile apar de obicei noaptea și numai în stadiul bolii compensate, la vechii cardiaci ele reprezintă de cele mai multe ori începutul unei insuficiențe cardiace cronice. Palpitațiile sînt în stare de repaus cît și la eforturi pot dezvălui, la consultarea medicului, instalarea unei hipertensiuni arteriale. Există însă și o serie de cauze ale palpitațiilor care nu se datoresc vreunei boli de inimă. Dintre cele mai importante amintim: hipertiroidia, unele tulburări digestive, ca aerofagia și colita cronică (unde palpitațiile apar după prînz), anemii, vechile tuse cu emfizem pulmonar, tulburările ovariene și tulburările în viața sexuală. Foarte importantă este apariția palpitațiilor la persoanele cu diverse nevroză vegetative. Caracteristică este în asemenea cazuri apariția palpitațiilor la un efort minim sau chiar în stare de complet repaus, ele fiind însoțite de dureri precordiale. Apariția lor este cauzată adesea de factori psihici, iar durata palpitațiilor se poate prelungi mai multe ore. La acești bolnavi nervoși palpitațiile dispar de multe ori la eforturi foarte mari, cum li se întîmplă persoanelor care practică sporturi, spre deosebire de cei cu insuficiențe cardiace, la care palpitațiile se intensifică la cel mai mic efort. Dacă după aprecierile medicului nu e vorba de o boală de inimă propriu-zisă, tratamentul se va face diferențiat, potrivit cauzei care produce palpitațiile. La cei nervoși Bromovalul sau Valenalul (trei tablete pe zi) duc de multe ori la dispariția palpitațiilor. Se poate folosi de asemenea Belergon sau Belafit, cîte trei tablete pe zi. Dacă medicul a exclus vreo boală a inimii, persoanele care suferă de palpitații pot practica sporturi ușoare. Băile de acid carbonic la 29-32° aduc o mare ușurare. Persoanelor nervoase li se indică băile reci sau călduțe, urmate de frecarea pielii cu un prosop aspru.

Dr. Silviu GHEREA

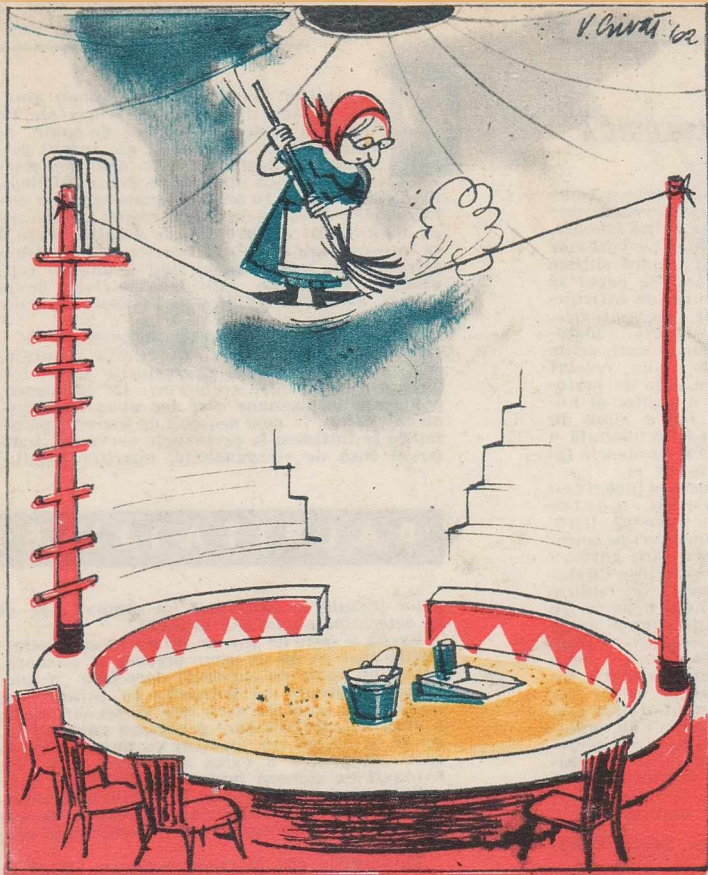
Mustățile și secolele

Friizerul budapestan Laszlo Marcus este autorul unei originale lucrări ce se ocupă, pe parcursul a trei sute de pagini, de istoria secolară a ... mustăților și bărbii. Autorul consideră că țara în care acestea s-au bucurat de cea mai mare diversitate de forme este Franța.

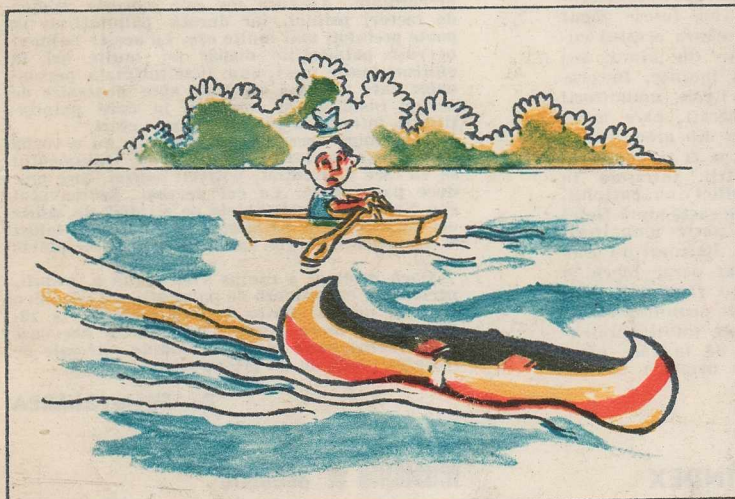

Dezlegarea jocului „LILIAC” apărut în nr. 12

ORIZONTAL: 1) MILIUTIN — CUC. 2) A-MAN — IMITA. 3) LILIAC — NOPAL. 4) I — EMINESCU — C. 5) NILA — ANIMALE. 6) SE — P — E — I — I. 7) GA — AER — A — ALB. 8) ANOD — ESCU — IE. 9) TOPÎRCEANU — N. 10) ESTE — RANETTI. 11) L — ARBUST — IEU. 12) ISTEATĂ — ILIC.

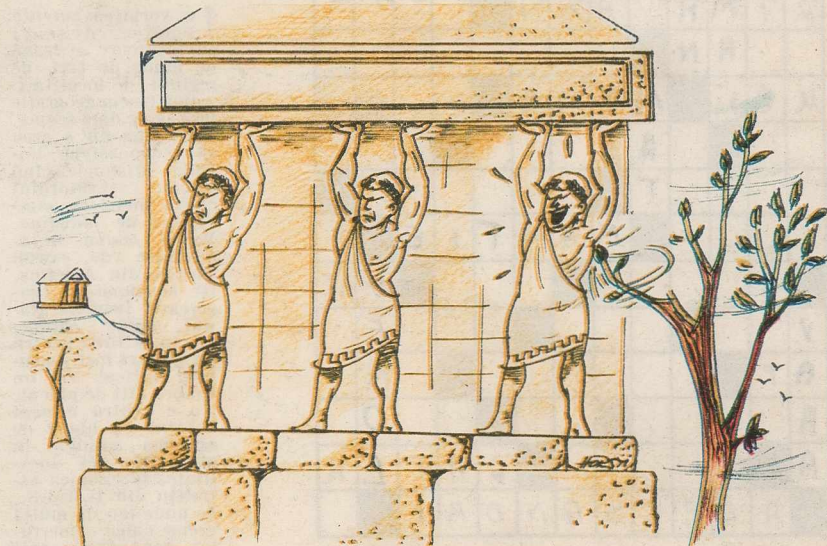
După spectacol... Desen de V. CRIVĂȚ

Fără cuvinte

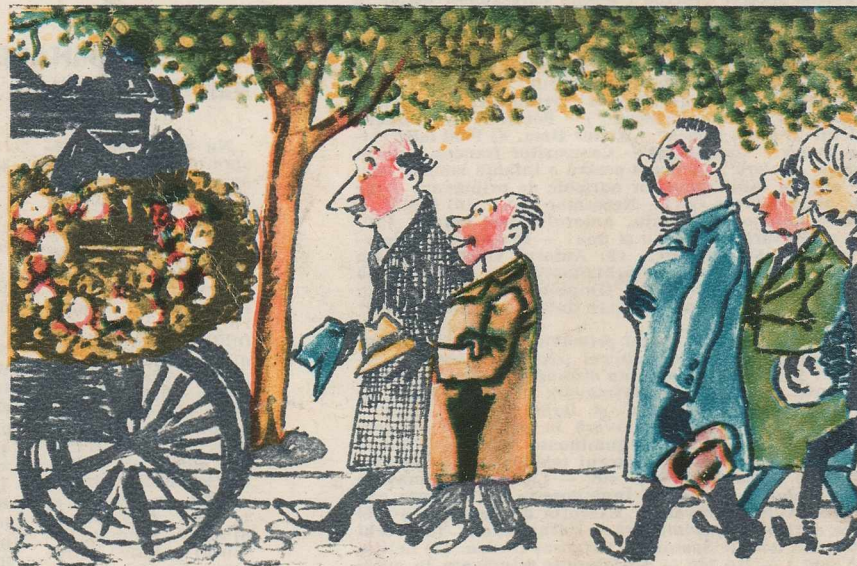
(„Zeit im Bild“ — R.D.G.)

UMOR

Fără cuvinte

Desen de Horia ȘTEFĂNESCU

— Și acum, domnule director, că bietul Smith s-a prăpădit, v-aș să-mi dați mie locul lui.
— Personal nu am nimic împotriva, numai să accepte și administrația cimitirului.

Desen de DA

...Iar acesta este prințul moștenitor.

(„Bunte Illustrierte“ — R.F.G.)

— Poate că nu tocmai acest model de mașină de spălat ți l-am dorit.

(„Schweitzer Illustrierte“ — Elve